

Facultade de Ciencias da Educación

Presentación da Facultade

A Facultade de Educación é a escola de escolas: unha institución pública ao servizo de todas as persoas interesadas na mellora continua da educación e dos servizos sociais. Trátase dun centro universitario que se asenta sobre a historia dos centros de formación de mestres/as, educadores/as sociais e traballadores/as sociais, pero tamén sobre a historia do ensino e dos servizos sociais.

É unha facultade, polo tanto, que tenta incorporar todos os medios técnicos posibles, pero sen renunciar a un pasado que se constrúe sobre o esforzo colectivo dos profesionais e da cidadanía.

Os cambios respecto ao presente son considerables. Pero hai algo que unha facultade de educación debe contribuír a que se manteña: o espírito solidario dos veciños/as e a percepción da escola como propia, como asunto da comunidade.

Agardo que as persoas que elixen esta facultade para realizar os seus estudos teñan esa mentalidade de pertenza a un grupo que constrúe o futuro colectivo da educación e dos servizos sociais.

A oferta educativa para o próximo curso 2013-2014 no Centro é:

Catro títulos de Grao:

- GRADO EN EDUCACIÓN INFANTIL
- GRADO EN EDUCACIÓN PRIMARIA
- GRADO EN EDUCACIÓN SOCIAL
- GRAO EN TRABALLO SOCIAL

Catro títulos de Máster:

- Master en Dificultades de Aprendizaxe e procesos cognitivos
- Master en Intervención Multidisciplinar na Diversidade en Contextos Educativos
- Master en Investigación Psicosocioeducativa con Adolescentes en Contextos Escolares
- Master en Profesorado de Secundaria Obrigatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino dos Idiomas (especialidades de Orientación, Xeografía, Historia, Humanidades, Matemáticas e Tecnoloxía) Por outra banda, durante os últimos anos, a Facultade de Empresariais e Turismo, potenciou, de forma considerable a participación dos estudantes en programas de mobilidade.

Para obter máis información visita a nosa páxina web

<http://webs.uvigo.es/educacion-ou/web/index.php>

Equipo Decanal

O Equipo Decanal está composta polos seguintes membros:

Decana:

D.ª Mercedes Suárez Pazos

Vicedecanos/as:

D. Ramón Ángel Fernández Sobrino
Dª María del Mar García Señorán
D. Xosé Manuel Cid Fernández
D.ª María del Pino Díaz Pereira

Secretario:

D. Antonio González Fernández

Localización**LOCALIZACIÓN DA FACULDADE.****Dirección postal:**

Facultade de Ciencias da Educación

R/. Doctor Temes, s/n 32004 Ourense

A Facultade de Ciencias da Educación atópase no denominado Edificio Facultades ou Edificio de Ferro, contando ademais con outros espazos docentes situados nos pavillóns 1 e 2.

Directorio telefónico:

Conserxería: 988 387 101

Secretaría alumnado Graos : 988-387-168, 98- 387-194, 988-36-890

Secretaría alumnado Mestrados: 988 368 893

Decanato: 988-387-159

Correo electrónico:

Secretaría alumnado: secexbo@uvigo.es

Secretaría Decanato: sdexbo@uvigo.es

Grao en Trabajo Social

Materias**Curso 4**

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
005G220V01701	Prácticas externas: Practicum	1c	30
005G220V01901	Avaliación de programas sociais	2c	6
005G220V01902	Inglés para traballadores/as sociais	2c	6
005G220V01903	Pedagogía social para traballo social	2c	6
005G220V01904	Sistemas de benestar social comparados	2c	6
005G220V01905	Traballo social e cooperación ao desenvolvemento	2c	6
005G220V01906	Traballo social e mediación	2c	6

O05G220V01907	Traballo social e ámbitos profesionais	2c	6
O05G220V01908	Traballo social na incorporación social	2c	6
O05G220V01909	Xénero, violencia e intervención social	2c	6
O05G220V01910	Xeriatria para traballadores/as sociais	2c	6
O05G220V01991	Traballo de Fin de Grao	2c	6

DATOS IDENTIFICATIVOS**Prácticas externas: Practicum**

Materia	Prácticas externas: Practicum			
Código	O05G220V01701			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS 30	Sinale OB	Curso 4	Cuadrimestre 1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento				
Coordinador/a				
Profesorado				
Correo-e				
Web				

Descrición xeral O Prácticum é unha materia de carácter obrigatorio, do primeiro semestre do cuarto curso da titulación. Consta de 30 créditos ECTS, equivalentes a 750 horas, das que 450-525 asígnanse ás prácticas en institucións externas (en función dos horarios da institución externa). As restantes computaranse nas actividades de: seminarios de iniciación previos ó inicio das horas en institucións, entidades e empresas externas; sesións de tutorización e seguemento do alumnado durante o proceso de realización do Prácticum, procedementos de avaliación das competencias adquiridas, así como o traballo autónomo do alumnado necesario para garantir todos os aspectos anteriores.

O prácticum insertase no módulo E do Plan de estudos: Prácticum e Traballo Fin de Carreira e dentro deste na materia que ten a mesma denominación.

O prácticum é un conxunto de actividades orientadas a unha aprendizaxe baseada na acción e a experiencia, e a permitir a apropiación de destrezas e coñecementos, que permite aos estudantes, entre outras actividades, descubrir, analizar e comprender o contexto e os procesos de intervención social na compañía dun/ha traballador/a social experimentado/a no seu propio contexto organizativo. O prácticum desenvólvese en servizos e entidades desde os que se prestan servizos de traballo social e que son recoñecidos como centros colaboradores para a formación en prácticas polas universidades mediante convenios. Inclúe dous elementos: a supervisión, realizada por titores/as académicos profesores/as da universidade, e a tutela profesional, realizada polos traballadores/as sociais das institucións colaboradoras.

Competencias de titulación

Código	
A1	Traballar e valorar de xeito conxunto con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades as súas necesidades, limitacións, dificultades, malestares e circunstancias
A2	Analizar situacións sociais obxecto de intervención, planificar, desenvolver, executar, revisar e avaliar a práctica do traballo social con persoas, familias, grupos, organizacións, e comunidades e con outros profesionais
A3	Traballar coas persoas para que sexan autosuficientes e con capacidade para manifestar as súas necesidades, desexos, puntos de vista e circunstancias
A4	Actuar preventivamente e na resolución das situacións de risco para a cidadanía, para si mesmo/a e para os colegas de profesión
A5	Administrar e ser responsable, con supervisión e apoio, da propia práctica dentro da organización
A6	Demostrar competencia profesional no exercicio do traballo social
A7	Establecer relacións profesionais co fin de identificar a forma máis adecuada de intervención
A8	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas achega das súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos, considerando a diversidade cultural -e polo tanto a especificidade das minorías étnicas, culturais, lingüísticas...-, a existencia de promover a igualdade entre homes e mulleres, a necesidade de tender cara a unha sociedade ambientalmente sustentable e de defender os valores da paz
A9	Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención
A10	Responder a situacións de crise valorando a urxencia das situacións, planificando e desenvolvendo accións para facer fronte ás mesmas e revisando os seus resultados
A11	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para conseguir cambios, para promover o desenvolvemento dos mesmos e para mellorar as súas condicións de vida por medio da utilización dos métodos e modelos de Traballo Social, facendo un seguimento con regularidade dos cambios que se producen co fin de preparar a finalización da intervención
A12	Preparar, producir, implementar e avaliar os plans de intervención co sistema cliente e os colegas profesionais negociando o fornecemento de servizos que deben ser empregados e revisando a eficacia dos plans de intervención coas persoas implicadas co fin de adaptalos ás necesidades e circunstancias cambiantes. Considerar os deberes éticos da profesión relativos ao sistema cliente a respecto da confianza, a proximidade, a afectividade, as relacións igualitarias, o respecto á diversidade cultural, etc

A13	Apoiar o desenvolvemento de redes para facer fronte ás necesidades e traballar a favor dos resultados planificados examinando coas persoas as redes de apoio ás que poidan acceder e desenvolver; en especial, no caso de mulleres (maltratadas, coidadoras habituais de persoas dependentes, enfermas mentais e con outras incapacidades...) e considerando as peculiaridades de Galicia en tanto que é un país con alta dispersión da poboación, agrupación territorial moi diferenciada entre o rural e os espazos urbanos, territorios abandonados e alto envellecemento da poboación (esixencia de maiores redes)
A14	Promover o crecemento, desenvolvemento e independencia das persoas identificando as oportunidades para formar e crear grupos, utilizando a programación e as dinámicas de grupos para o crecemento individual e o fortalecemento das habilidades de relación interpersoal; en especial con colectivos con diversidade multicultural (inmigración, emigración de retorno, minorías étnicas...) e coas mulleres, tendo en conta a súa marxinación historicamente condicionada no ámbito da participación social-cultural e nos órganos de decisión e poder (empowerment)
A15	Traballar cos comportamentos que representan un risco para o sistema cliente identificando e avaliando as situacións e circunstancias que configuran o devandito comportamento e elaborando estratexias de modificación dos mesmos
A16	Analizar e sistematizar a información que proporciona o traballo cotián como soporte para revisar e mellorar as estratexias profesionais que deben dar resposta ás situacións sociais emerxentes
A17	Utilizar a mediación como estratexia de intervención destinada á resolución alternativa de conflitos
A18	Deseñar, implementar e avaliar proxectos de intervención social
A19	Defender as persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades e actuar no seu nome se a situación o requirir
A20	Preparar e participar nas reunións de toma de decisións co fin de defender mellor os intereses das persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades
A22	Establecer, minimizar e administrar o risco cara a un mesmo e os colegas a través da planificación, revisión e seguimento de accións para limitar o estrés e o risco
A23	Administrar e ser responsable do seu propio traballo asignando prioridades, cumprindo coas obrigacións profesionais e avaliando a eficacia do propio programa de traballo
A24	Contribuír á administración de recursos e servizos colaborando cos procedementos implicados na súa obtención, supervisando a súa eficacia e asegurando a súa calidade
A25	Xestionar e presentar historias e informes sociais manténdooos completos, fieis, accesibles e actualizados como garantía na toma de decisións e valoracións profesionais; con especial precaución a respecto do dereito dos usuarios e das usuarias á confidencialidade, ao segredo profesional e á protección de datos
A26	Traballar de xeito eficaz dentro de sistemas, redes e equipos interdisciplinares e «multiorganizacionais» co propósito de colaborar no establecemento de fins, obxectivos e tempo de duración dos mesmos contribuíndo igualmente a abordar de xeito construtivo os posibles puntos de vista existentes
A28	Investigar, analizar, avaliar e utilizar o coñecemento actual das mellores prácticas do Traballo Social para revisar e actualizar os propios coñecementos sobre os marcos de traballo
A29	Traballar dentro de estándares acordados para o exercicio do Traballo Social e asegurar o propio desenvolvemento profesional utilizando coñecementos e técnicas profesionais como medio para xustificar decisións, reflexionando criticamente sobre as mesmas e utilizando a supervisión como medio para mellorar e avaliar o exercicio profesional
A30	Xestionar conflitos, dilemas e problemas éticos complexos identificando os mesmos, deseñando estratexias de superación e reflexionando sobre os seus resultados
A31	Contribuír á promoción das mellores prácticas do Traballo Social participando no desenvolvemento e análise das políticas que se implementan
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B3	Capacidade reflexiva
B6	Coñecemento da cultura propia da comunidade
B7	Aprendizaxe e dominio de novas tecnoloxías
B8	Capacidade de xestión da información
B11	Traballo en e con equipos diversos
B14	Habilidades nas relacións interpersoais
B15	Recoñecemento e respecto á diversidade e á multiculturalidade
B16	Razoamento crítico
B17	Compromiso ético
B18	Aprendizaxe autónoma
B19	Adaptación a novas situacións
B20	Creatividade
B21	Liderado
B22	Iniciativa e espírito emprendedor
B23	Motivación pola calidade
B24	Sensibilidade cara a temas medio ambientais, igualdade entre home e mulleres, cultura da paz, etc.

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
---------------------------------	---------------------------------------

1.-Ser capaz de avaliar situacións humanas e recoller, ordear, tratar e analizar a información, tendo en conta os puntos de vista dos participantes, os conceptos teóricos, os datos da investigación, as normas legais, os métodos e técnicas profesionais e os procedementos institucionais	A1 A3 A9 A11 A12 A13 A14 A17 A19 A24	B1 B8 B14 B15
2.-Ser capaz de deseñar, implementar e avaliar proxectos de intervención social, planificar a secuencia de accións e seguir e avaliar o seu desenvolvemento	A2 A10 A18 A24	B2 B3 B6 B11 B19 B24
3.-Ser capaz de reflexionar sobre o seu comportamento, e ser capaz de modificalo á luz da experiencia e de identificar e someter a revisión os seus propios límites persoais e profesionais	A5 A6 A7 A16 A28 A31	B3 B16 B17 B19 B23
4.-Ser capaz de aplicar e integrar os coñecementos teóricos na práctica	A2 A8 A10 A11 A20 A28 A30	B3 B18 B19 B20
5.-Ser capaz de programar o propio traballo asignando prioridades, cumprindo coas obrigacións profesionais e avaliando a eficacia do propio programa de traballo	A5 A6 A20 A22 A23 A31	B8 B11 B19 B23
6.-Ser capaz de analizar a propia práctica e identificar os seus límites e carencias profesionais, e asumir a responsabilidade da adquisición continuada de coñecementos e destrezas	A4 A5 A22 A24 A30	B3 B8 B16 B17 B18 B23
7.-Ser capaz de utilizar axeitadamente a supervisión e sistematizar a práctica	A2 A5 A6 A16 A25	B1 B2 B3 B7 B16 B18 B22
8.-Ser capaz de contribuir á promoción de boas prácticas do traballo social participando no desenvolvemento e análise das políticas que se implementan	A6 A26 A29 A31	B16 B17 B19 B21 B23
9.-Ser capaz de elaborar e redactar informes e traballos académicos e profesionais utilizando as distintas técnicas dispoñibles	A16 A22 A24 A25 A29	B1 B2 B3 B17 B24
10.-Ser capaz de xestionar dilemas e problemas éticos e doutra índole profesional, identificando os mesmos, deseñando estratexias de superación e reflexionando sobre os seus resultados	A15 A19 A20 A22 A24 A30	B3 B6 B11 B16 B17 B18 B23 B24

11.-Ser capaz de elaborar informes e traballos académicos e profesionais, utilizando distintas técnicas, incluídas as derivadas das tecnoloxías da información e a comunicación	A23 A28	B1 B2 B3 B7 B8 B16 B18 B20
12.-Ser capaz de sintetizar información e presentar conclusións verbalmente e por escrito, de forma estruturada e axeitada á audiencia a que vai destinada	A6 A26 A28	B1 B3 B7 B8 B16 B18 B20 B23

Contidos

Tema	
1.-Realización de actividades e tarefas de preparación, seguimento e avaliación para a inserción no centro de prácticas.	Non hai.
2.-Coñecemento da institución e campo de intervención da práctica.	Non hai.
3.-Aplicación dos coñecementos teóricos na práctica.	Non hai.
4.-Observación participante da realidade no contexto profesional.	Non hai.
5.-Aplicación dos métodos, técnicas e procedementos profesionais.	Non hai
6.-Utilización e manexo da documentación e instrumentos profesionais.	Non hai
7.-Reflexión e análise da práctica profesional a través da supervisión individual e grupal.	Non hai.
8.-Recopilación, tratamento e análise de datos cara a sistematización da práctica.	Non hai
9.-Elaboración da memoria final do prácticum.	Non hai

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	0	2
Obradoiros	4	22	26
Outros	1	10	11
Titoría en grupo	8	24	32
Prácticum	525	10	535
Informes/memorias de prácticas	0	44	44
Informes/memorias de prácticas externas ou prácticum	0	100	100

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	A coordinación do Prácticum fará dúas sesións informativas sobre o mesmo os días 4 e 6 de setembro, comunicando previamente hora e aula.
Obradoiros	Serán desenvolvidos polos/as titores/as académicos/as co grupo de alumnado asignado durante a segunda e terceira semana de setembro. Horas e aula serán comunicadas ó alumnado polo/as responsables da titorización académica. Consistirán en actividades e tarefas introdutorias ó campo de prácticas.
Outros	Consistirán en supervisións individuais de cada alumno/a co/a seu titor/a académico/a, para o desenvolvemento e asesoramento do Prácticum cara a acadar un resultado positivo final. O alumnado terá 3 sesións, unha por mes (outubro, novembro e decembro).
Titoría en grupo	Consistirá en supervisións grupais co/a titor/a académico/a asignado/a, nun marco de aprendizaxe colaborativo e reflexións sobre as competencias a acadar no Prácticum. O alumnado terá 4 sesións, unha por mes (outubro, novembro, decembro e xaneiro).

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Obradoiros	1.-Titorización individual: realizarase mediante as supervisións individuais. 2.-Titorización grupal: realizaranse nas supervisións grupais. 3.-En todo caso o alumnado será atendido nos horarios de tirorías xerais dos coordinadores do Prácticum como do/a seu /sua titor/a académico/a.
Outros	1.-Titorización individual: realizarase mediante as supervisións individuais. 2.-Titorización grupal: realizaranse nas supervisións grupais. 3.-En todo caso o alumnado será atendido nos horarios de tirorías xerais dos coordinadores do Prácticum como do/a seu /sua titor/a académico/a.
Titoría en grupo	1.-Titorización individual: realizarase mediante as supervisións individuais. 2.-Titorización grupal: realizaranse nas supervisións grupais. 3.-En todo caso o alumnado será atendido nos horarios de tirorías xerais dos coordinadores do Prácticum como do/a seu /sua titor/a académico/a.
Prácticum	1.-Titorización individual: realizarase mediante as supervisións individuais. 2.-Titorización grupal: realizaranse nas supervisións grupais. 3.-En todo caso o alumnado será atendido nos horarios de tirorías xerais dos coordinadores do Prácticum como do/a seu /sua titor/a académico/a.
Probas	Descrición
Informes/memorias de prácticas	1.-Titorización individual: realizarase mediante as supervisións individuais. 2.-Titorización grupal: realizaranse nas supervisións grupais. 3.-En todo caso o alumnado será atendido nos horarios de tirorías xerais dos coordinadores do Prácticum como do/a seu /sua titor/a académico/a.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Obradoiros	Asistencia, participación, interacción e realización das actividades/tarefas encomendadas nos seminarios preparatorios antes de iniciar ás prácticas en institucións.	5 Máximo
Outros	Asistencia, participación, interacción e realización das actividades/tarefas encomendadas para as supervisións individuais.	5 máximo
Titoría en grupo	Asistencia, participación, interacción e realización das actividades/tarefas encomendadas para as supervisións grupais	10 máximo
Informes/memorias de prácticas	Informe final do profesional titor externo relativo á valoración do proxecto de prácticas persoal do alumno na institución externa	50 máximo
Informes/memorias de prácticas externas ou prácticum	Memoria do prácticum realizada polo/a alumno/a	30 máximo

Outros comentarios sobre a Avaliación

Avaliación

A avaliación do prácticum deberá verificar a capacidade efectiva de desenvolver tarefas concretas da actividade profesional, así como a adquisición das destrezas e aptitudes correspondentes.

A avaliación terá carácter continuado a traverso do seguimento do traballo titorizado. de seguimento e criterios de avaliación do mesmo, que incluírá a valoración dos informes dos/as titores/as externos, as actividades de seguimento e supervisión dos/as titores/as académicos/as, así como a memoria final do alumnado.

En todo caso, a nota final do alumnado virá dada nun 50% pola valoración emitida polos/as titores/as das entidades colaboradoras e o outro 50% será emitido polo/a titor/a académico, en función das activades de seguimento, supervisión e a memoria final.

O titor académico da universidade será o responsable da síntese avaliativa. A cualificación final será numérica de 0 a 10 segundo a lexislación vixente. Para superar a materia será necesao aprobar por independente cada unha das metodoloxías de avaliación.

SEGUNDA CONVOCATORIA:

Avaliaranse as competencias non superadas e adquiridas na convocatoria do primeiro semestre.

Bibliografía. Fontes de información

- Fernández, M. y Jiménez A. (2006). *El informe social. Cuestiones a debate*. Málaga: Colegio Oficial de Diplomadas y Diplomados en Trabajo Social de Málaga.
- Guinot, C. (Coord.) (2008). *Métodos, técnicas y documentos utilizados en Trabajo Social*. Bilbao: Deusto Publicaciones
- VVAA (2008). Instrumentos de Valoración y programación. *Revista de Servicios Sociales y Política Social*, 83.

Recomendacións

Materias que continúan o temario

- Traballo de Fin de Grao/O05G220V01991
- Traballo social na incorporación social/O05G220V01908
- Traballo social e ámbitos profesionais/O05G220V01907
- Traballo social e cooperación ao desenvolvemento/O05G220V01905
- Traballo social e mediación/O05G220V01906

Outros comentarios

PRERREQUISITOS:

Para poder MATRICULAR/CURSAR o Prácticum, o alumnado deberá de ter superadas as seguintes materias, tal e como consta no Plano de Estudos vixente:

- Habilidades, instrumentos e técnicas en Traballo Social
- Traballo Social individual e familiar
- Servizos Sociais Especializados I
- Proceso de Planificación en Traballo Social
- Organización dos Servizos Sociais
- Ética e Traballo Social
- Conceptos, Teorías e Métodos en Traballo Social
- Traballo Social Grupal e Comunitario
- Servizos Sociais Especializados II
- Xestión de Organizacións de benestar social

RECOMENDACIÓNs:

Recoméndase ao alumnado que atenda ao cumprimento dos deberes recollidos na normativa que regula o prácticum: Durante a permanencia do alumnado nas institucións externas recoméndase asistencia e puntualidade, actitude positiva e de aprendizaxe, participación e integración na institución e responsabilidade nas tarefas e actividades encomendadas. Ademais, para a realización da memoria das prácticas recoméndase unha boa organización e estruturación do traballo, boa presentación, adaptación aos contidos propostos, utilización de técnicas de rexistro axeitadas, utilización de fontes e documentación suficiente e axeitada e introducir aspectos novidosos, creativos e reflexivos.

Outros aspectos relevantes: a coordinación elaborará protocolos específicos para o desenvolvemento das competencias, contidos e avaliación do Prácticum, que serán postos a disposición do alumnado a través da titorización académica no momento en que sexan precisos. Estes estarán adaptados a normativa de Prácticum, a presente guía docente e ó proxecto persoal do/a alumno/a, polas características específicas de cada institución.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Avaliación de programas sociais				
Materia	Avaliación de programas sociais			
Código	005G220V01901			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua de impartición				
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	Rodríguez Villarino, Rafael			
Profesorado	Rodríguez Villarino, Rafael			
Correo-e	rrvillarino@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias de titulación	
Código	
A2	Analizar situacións sociais obxecto de intervención, planificar, desenvolver, executar, revisar e avaliar a práctica do traballo social con persoas, familias, grupos, organizacións, e comunidades e con outros profesionais
A4	Actuar preventivamente e na resolución das situacións de risco para a cidadanía, para si mesmo/a e para os colegas de profesión
A9	Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención
A12	Preparar, producir, implementar e avaliar os plans de intervención co sistema cliente e os colegas profesionais negociando o fornecemento de servizos que deben ser empregados e revisando a eficacia dos plans de intervención coas persoas implicadas co fin de adaptalos ás necesidades e circunstancias cambiantes. Considerar os deberes éticos da profesión relativos ao sistema cliente a respecto da confianza, a proximidade, a afectividade, as relacións igualitarias, o respecto á diversidade cultural, etc
A16	Analizar e sistematizar a información que proporciona o traballo cotián como soporte para revisar e mellorar as estratexias profesionais que deben dar resposta ás situacións sociais emerxentes
A18	Deseñar, implementar e avaliar proxectos de intervención social
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B3	Capacidade reflexiva
B4	Comunicación oral e escrita nas linguas nativas
B8	Capacidade de xestión da información
B12	Traballo en equipo de carácter interdisciplinar
B16	Razoamento crítico
B17	Compromiso ético
B18	Aprendizaxe autónoma
B23	Motivación pola calidade
B24	Sensibilidade cara a temas medio ambientais, igualdade entre home e mulleres, cultura da paz, etc.

Competencias de materia		
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
(*)Análizar situacións sociais obxecto de intervención, planificar, desenvolver, executar, revisar e avaliar a práctica do traballo social con persoas, familias, grupos, organizacións, e comunidades e con outros profesionais	A2	B1
	A4	B2
	A9	B3
	A12	B4
	A16	B8
	A18	B12
		B16
		B17
		B18
		B23
		B24

Contidos
Tema

1. A avaliación de necesidades sociais.	1.1. Concepto de Avaliación de necesidades sociais 1.2. A preocupación respecto das necesidades sociais: unha breve historia 1.3. Clasificación das necesidades sociais 1.4. Fontes de datos sobre avaliación
2. Unha aproximación aos programas de avaliación de necesidades sociais	2.1. Orixe dos programas de avaliación de necesidades sociais. 2.2. Exemplos de programas sociais e do interese pola avaliación dos mesmos 2.3. A metodoloxía na avaliación e o deseño de programas sociais.
3. Profundizando na análise da avaliación de programas sociais	3.1. Algúns aspectos clave previos o deseño e a avaliación de programas 3.2. Experiencias sobresaíntes na avaliación de programas sociais 3.3. Pasado, presente e futuro da avaliación de programas sociais
4. Deseño, efectos esperados e impacto real dos programas sociais: teoría e práctica da avaliación.	4.1. A elección da necesidade social 4.2. Planificación de metas ou obxectivos da intervención. 4.3. Anticipando os puntos clave da avaliación do programa de intervención. 4.4. Comprobando resultados e reiniciando a espiral de estudo.
5. O futuro da avaliación de programas sociais	5.1. Posibilidades e limitacións dos programas sociais e da súa avaliación. 5.2. Que se atisba no horizonte? 5.3. Reflexións e conclusións finais

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	22.5	0	22.5
Traballos tutelados	12	0	12
Presentacións/exposicións	8	0	8
Traballos e proxectos	2	0	2
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Traballos tutelados	O estudante, de maneira individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Xeralmente trátase dunha actividade autónoma do/s estudante/s que inclúe a procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción...
Presentacións/exposicións	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Presentacións/exposicións	Levarase a cabo mediante Internet e/ou mediante FAITIC. Tamén se levará a cabo durante as titorías.
Traballos tutelados	Levarase a cabo mediante Internet e/ou mediante FAITIC. Tamén se levará a cabo durante as titorías.
Probas	Descrición
Traballos e proxectos	Levarase a cabo mediante Internet e/ou mediante FAITIC. Tamén se levará a cabo durante as titorías.
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	Levarase a cabo mediante Internet e/ou mediante FAITIC. Tamén se levará a cabo durante as titorías.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Traballos e proxectos	O estudante presenta o resultado obtido na elaboración dun documento sobre a temática da materia, na preparación de seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo, de forma oral ou escrita	75

Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	Probas para a avaliación que inclúen actividades, problemas ou exercicios prácticos a resolver. Os alumnos deben dar resposta á actividade formulada, aplicando os coñecementos teóricos e prácticos da materia.	25
---	--	----

Outros comentarios sobre a Avaliación

Cada alumno/a deberá obter, polo menos o 50% da calificación en cada un dos dous apartados para superar a materia.

Os alumnos **non presenciais** poderán acadar as competencias e superar a materia a través de titorías e do seguimento individualizado.

Segunda convocatoria: aquelas competencias non superadas na primeira convocatoria serán avaliadas na segunda. Nesta segunda convocatoria avaliaranse só as probas ou aspectos non superadas na primeira.

Bibliografía. Fontes de información

Vedung, E. (1997), Evaluación de políticas públicas y programas, Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales, Madrid

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Inglés para traballadores/as sociais				
Materia	Inglés para traballadores/as sociais			
Código	O05G220V01902			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua de impartición				
Departamento	Filoloxía inglesa, francesa e alemá			
Coordinador/a	Fernández Carballo Calero, María Victoria			
Profesorado	Fernández Carballo Calero, María Victoria			
Correo-e	victoria@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	(*)A través de esta asignatura instrumental los alumnos afianzarán sus conocimientos básicos de la lengua inglesa y podrán comunicarse en diferentes situaciones que se plantean habitualmente en el ámbito del Trabajo Social.			

Competencias de titulación

Código	
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B3	Capacidade reflexiva
B5	Coñecemento da lingua estranxeira
B6	Coñecemento da cultura propia da comunidade
B7	Aprendizaxe e dominio de novas tecnoloxías
B8	Capacidade de xestión da información
B9	Resolución de problemas
B10	Toma de decisións
B11	Traballo en e con equipos diversos
B12	Traballo en equipo de carácter interdisciplinar
B13	Traballo nun contexto internacional
B14	Habilidades nas relacións interpersoais
B15	Recoñecemento e respecto á diversidade e á multiculturalidade
B16	Razoamento crítico
B17	Compromiso ético
B18	Aprendizaxe autónoma
B19	Adaptación a novas situacións
B22	Iniciativa e espírito emprendedor
B23	Motivación pola calidade
B24	Sensibilidade cara a temas medio ambientais, igualdade entre home e mulleres, cultura da paz, etc.

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Capacidade de manexo da lingua inglesa	B5
Capacidade de manexo das TIC para a aprendizaxe da lingua inglesa	B7 B11 B18
Capacidade para comunicarse, identificar problemas e aportar solucións na lingua inglesa en situacións específicas do seu ámbito profesional	B1 B3 B5 B6 B9 B10 B12 B13 B16 B22 B24

Capacidade de manexo de bibliografía en lingua inglesa relevante para o seu desenvolvemento a nivel profesional	B5 B7 B8
Capacidade de traballar en contextos internacionais e/ou contornas diversas e multiculturales, valorando o compromiso ético no exercicio profesional	B2 B6 B13 B14 B15 B16 B17 B19 B22 B23 B24

Contidos

Tema
1. Introducing what social work is
2. Defining what social work is
3. What social work is according to the curriculum-study
4. Values of social work
5. Social work functions
6. What is social work practice?
7. Social work and social work practice
8. Differences between social work and social welfare
9. More on social welfare
10. History of social welfare
11. One example where social work is involved
12. Selecting a career in social work

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	5	12	17
Prácticas de laboratorio	2	4	6
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	0	30	30
Resolución de problemas e/ou exercicios	24	36	60
Traballos de aula	5	5	10
Presentacións/exposicións	2	6	8
Actividades introdutorias	1	0	1
Probas de autoavaliación	2	2	4
Observación sistemática	0	0	0
Resolución de problemas e/ou exercicios	4	10	14

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Prácticas de laboratorio	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvólvense en espazos especiais con equipamento especializado (laboratorios científico-técnicos, de idiomas, etc).
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa asignatura. O alumno debe desenvolver a análise e resolución dos problemas e/ou exercicios de forma autónoma.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Actividade na que se formulan problema e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a ejercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Adóitase utilizar como complemento da lección magistral.
Traballos de aula	O estudante desenvolve exercicios ou proxectos no aula baixo as directrices e supervisión do profesor. Pode estar vinculado o seu desenvolvemento con actividades autónomas do estudante.

Presentacións/exposición	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre s contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de xeito individual ou en grupo.
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas de laboratorio	Prácticas de laboratorio: atenderase de forma personalizada ao alumnado no laboratorio, axudándolle a superar as dificultades que se lle presenten no desenvolvemento do seu traballo. Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma: atenderanse as demandas puntuales que presente o alumnado dentro do aula ou vía email no que concierne á resolución de exercicios de forma autónoma. Resolución de problemas e/ou exercicios: atenderanse as demandas que presente o alumnado dentro do aula no que concierne á resolución de exercicios. Traballos de aula: atenderanse as demandas que presente o alumnado dentro do aula no que concierne ao desenvolvemento dos seus traballos.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Prácticas de laboratorio: atenderase de forma personalizada ao alumnado no laboratorio, axudándolle a superar as dificultades que se lle presenten no desenvolvemento do seu traballo. Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma: atenderanse as demandas puntuales que presente o alumnado dentro do aula ou vía email no que concierne á resolución de exercicios de forma autónoma. Resolución de problemas e/ou exercicios: atenderanse as demandas que presente o alumnado dentro do aula no que concierne á resolución de exercicios. Traballos de aula: atenderanse as demandas que presente o alumnado dentro do aula no que concierne ao desenvolvemento dos seus traballos.
Traballos de aula	Prácticas de laboratorio: atenderase de forma personalizada ao alumnado no laboratorio, axudándolle a superar as dificultades que se lle presenten no desenvolvemento do seu traballo. Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma: atenderanse as demandas puntuales que presente o alumnado dentro do aula ou vía email no que concierne á resolución de exercicios de forma autónoma. Resolución de problemas e/ou exercicios: atenderanse as demandas que presente o alumnado dentro do aula no que concierne á resolución de exercicios. Traballos de aula: atenderanse as demandas que presente o alumnado dentro do aula no que concierne ao desenvolvemento dos seus traballos.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	(*)Actividad en la que se formulan ejercicios relacionados con la asignatura. El alumno debe desarrollar el análisis y resolución de los ejercicios de forma autónoma. En determinados casos se solicitará entrega de resultados.	20
Observación sistemática	Técnicas destinadas a recompilar datos sobre a participación do alumno, baseados nun listado de condutas ou criterios operativos que facilite a obtencion de datos cuantificables.	10
Resolución de problemas e/ou exercicios	Proba na que o alumno debe solucionar unha serie de problemas e/ou exercicios nun tempo/condiciones establecido/as polo profesor. Deste xeito, o alumno debe aplicar os coñecementos que adquiriu. A aplicación desta técnica pode ser presencial e non presencial. Pódense utilizar diferentes ferramentas para aplicar esta técnica como, por exemplo, chat, correo, foro, audioconferencia, videoconferencia, etc.	70

Outros comentarios sobre a Avaliación

Bibliografía. Fontes de información

Fernández Morales, C. & Hewitt, E., **English reading comprehension for the field os social work**, 2006,

BIBLIOGRAFÍA BÁSICA

Lameiras, M., Calado, O., Rodríguez, Y., & Fernández, M. (2003). Hábitos alimentarios e imagen corporal en estudiantes universitarios sin trastornos alimentarios. *Revista internacional de Psicología Clínica y de Lameiras, M., Rodríguez, Y., Carrera, M. V., & Calado Otero, M. (2006). Profesoras e profesores no sistema universitario galego. Unha perspectiva de Xénero. Santiago: Servicio de Igualdade, Xunta de Galicia.*

Richardson, C. y Seidman S. (2002). Handobook of lesbian & gay studies. Sage Publications.

Giddens, A. (1995). La transformación de la intimidad: sexualidad, amor y erotismo en las sociedades modernas. Madrid: Cátedra.

Tiefer, L. (1996). El sexo no es un acto natural y otros ensayos. Madrid: Talasa (Original, 1995).

Recomendacións

Outros comentarios

RECOMÉNDASE:

1. Nivel B1 de inglés.
 2. Asistencia continuada ás sesións.
 3. Dominio de informática a nivel usuario.
 4. Actitude favorable e receptiva.
-

DATOS IDENTIFICATIVOS**Pedagogía social para traballo social**

Materia	Pedagogía social para traballo social			
Código	O05G220V01903			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	Nogueiras Mascareñas, Luís Miguel			
Profesorado	Nogueiras Mascareñas, Luís Miguel			
Correo-e	miguel.mascarenhas@edu.xunta.es			
Web				
Descrición xeral	Consideramos esta materia como relevante no plano de estudos do Grao de Traballo Social. A Pedagogía Social no marco desta titulación achega aos estudantes ao coñecemento da realidade educativa e dos procesos de intervención socioeducativa. Neste sentido, proporciona elementos para comprender a interrelación entre os diferentes campos de intervención na realidade social e as implicacións educativas da problemática social. A materia i [Pedagogía Social para Traballo Social] está incluída como optativa no novo Plan de estudos da titulación de Grao en Traballo Social da Universidade de Vigo. Se atendemos aos antecedentes históricos do Traballo Social, a incorporación da perspectiva pedagóxica á acción social e a acción-intervención socioeducativa dos traballadores sociais comeza a xeneralizarse xa a partires da Segunda Guerra Mundial e da extensión cualitativa dos fenómenos educativos. A educación deixa de ser competencia exclusiva do sistema escolar formal para situarse na perspectiva da sociedade educadora (Husén,1982), donde acadan gran relevancia e notoriedade outros sistemas educativos (non formal e informal) que irrumpen con gran forza no sistema educativo formal, o reforzan e complementan (Coombs e Ahmed, 1974). Ao longo das últimas décadas, a literatura pedagóxica especializada (Freire, 1971; Quintana, 1984, 1994; Bueno Abad, 1991; Sáez, 1991, García Martínez 1992; Ortega, 1991, 1999; Feroso, 1994; Petrus, 1997; Caride, 2005) foi deixando constancia da xeneralización do enfoque educativo do traballo social. Na nosa opinión o obxectivo fundamental dos profesionais do traballo social no ámbito educativo consiste na promoción do desenvolvemento humano e da calidade de vida dos nenos e nenas, xoves e doutros colectivos en situación de risco ou problemática social; posibilitando a súa integración (ou reinserción) plena na sociedade. Así pois, A materia [Pedagogía Social para Traballo Social]"" adecúase ao perfil profesional e académico da titulación; pretendendo non só introducir os conceptos básicos da asignatura senón achegar ao alumnado aos principais ámbitos de intervención socioeducativa.			

Competencias de titulación

Código	
A1	Traballar e valorar de xeito conxunto con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades as súas necesidades, limitacións, dificultades, malestares e circunstancias
A4	Actuar preventivamente e na resolución das situacións de risco para a cidadanía, para si mesmo/a e para os colegas de profesión
A6	Demostrar competencia profesional no exercicio do traballo social
A8	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas achega das súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos, considerando a diversidade cultural -e polo tanto a especificidade das minorías étnicas, culturais, lingüísticas...-, a esixencia de promover a igualdade entre homes e mulleres, a necesidade de tender cara a unha sociedade ambientalmente sustentable e de defender os valores da paz
A10	Responder a situacións de crise valorando a urxencia das situacións, planificando e desenvolvendo accións para facer fronte ás mesmas e revisando os seus resultados
A18	Deseñar, implementar e avaliar proxectos de intervención social
A20	Preparar e participar nas reunións de toma de decisións co fin de defender mellor os intereses das persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades
A22	Establecer, minimizar e administrar o risco cara a un mesmo e os colegas a través da planificación, revisión e seguimento de accións para limitar o estrés e o risco
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B3	Capacidade reflexiva
B19	Adaptación a novas situacións

Competencias de materia	
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Integrar criticamente os supostos teóricos, filosóficos, históricos, sociolóxicos, psicolóxicos, pedagóxicos, culturais, políticos, lexislativos que están na base dos procesos de intervención socioeducativa	A1
Relacionar os coñecementos pedagóxicos-sociais procedentes de diversas fontes, entre sí e coa práctica socioeducativa	A4
Coñecer, de forma introdutoria, os distintos ámbitos de intervención pedagóxico-social, así como as distintas institucións implicadas nela	A6
Potenciar estruturas e procesos de participación e acción comunitaria, aplicando programas e técnicas de intervención (dinámica de grupos, motivación, negociación e promoción da asertividade...).	A8
Desenvolver novas actitudes e valores encamiñados a unha intervención pedagóxico-social comprometida cos grupos sociais en situación de marxinación e coa realidade sociocultural galega.	A10
Ter capacidade para potenciar as relacións interpersoais, desenvolver habilidades de comunicación interpersoal, solidariedade e empatía.	A18
Ter capacidade para relacionar a formación coa profesionalización.	A20
Estar comprometido coa calidade de actuación e moverse de acordo cos principios deontolóxicos do traballador social.	A22
Capacidade de análise e síntese	B1
Planificación e organización	B2
Comunicación oral e escrita na/s lingua/s materna/s con apertura a outros códigos lingüísticos; en especial, as linguas cooficiais na comunidade galega.	B3
Compromiso coa identidade, desenvolvemento e ética profesional	B19

Contidos

Tema	
Tema 1. Traballo Social e Pedagogía Social. Conceptos introdutorios	1.1. Educación: concepto e tipos. 1.2. Socialización. 1.3. Pedagogía Social 1.4. Traballo Social
Tema 2. A Pedagogía Social como referente científico do Traballo Social	2.1. Orixe e precursores da Pedagogía Social. 2.2. A incorporación da Pedagogía Social á Universidade. 2.3. Cara unha Pedagogía Social en construción.
Tema 3. Ámbitos de intervención socioeducativa.	3.1. Ámbitos específicos. 3.2. Ámbitos non específicos
Tema 4. O traballador social no ámbito educativo.	4.1. Os servizos de apoio á educación: tarefas e funcións específicas do traballador social. 4.2. Convivencia e conflito escolar. 4.3. Técnicas de resolución dos conflitos escolares. 4.4. Equipos de mediación escolar e aulas de atención educativa e convivencia.
5. A Animación Sociocultural e Desenvolvemento Comunitario	5.1. A cultura e os seus tipos. 5.2. Democratización da cultura e democracia cultural. 5.3. Conceptualización e ámbitos da animación sociocultural. 5.4. Os traballadores sociais nos programas de desenvolvemento comunitario. Metodoloxía específica de actuación.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	2	4
Seminarios	12	18	30
Traballos de aula	6	8	14
Traballos tutelados	8	24	32
Presentacións/exposicións	5	7	12
Sesión maxistral	12	24	36
Probas de tipo test	2	20	22

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

Descrición
Actividades introdutorias Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado (detección de coñecementos previos, motivacións...), así como a presentar a materia.

Seminarios	Trabajo en grupo mediano sobre determinados contenidos de la materia a través de lecturas, recensiones, o documentos entregados previamente por el profesor.
Traballos de aula	Exercicios ou proxectos que os estudantes desenvolven na aula baixo baixo as directrices e supervisión do profesor. O seu desenvolvemento pode estar vinculado con actividades autónomas do estudante.
Traballos tutelados	Os estudantes de forma grupal elaboran un documento ou investigación sobre a temática da materia. Polo xeral, trátase dunha actividade autónoma dos estudantes que inclúe a procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción, etc.
Presentacións/exposicións	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dos resultados do traballo tutelado. Desenvolverase en grupo pequeno.
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos da materia obxecto de estudo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	- As sesións maxistrais e a realización de traballos de aula reforzaranse cunha atención individualizada para resolver as dúbidas dos estudantes e/ou aclaracións, tanto na aula durante a presentación do tema ou no traballo a desenvolver, como no despacho do profesor no horario de titorías, de xeito individualizado. - A elaboración dos traballos tutelados e a súa exposición adicaráselle un tempo específico no horario de titorías, de xeito grupal, sen que iso supoña impedimento para atender calquera dúbida ou cuestión no momento en que xurda: no despacho do profesor, no horario de titorías.
Actividades introdutorias	- As sesións maxistrais e a realización de traballos de aula reforzaranse cunha atención individualizada para resolver as dúbidas dos estudantes e/ou aclaracións, tanto na aula durante a presentación do tema ou no traballo a desenvolver, como no despacho do profesor no horario de titorías, de xeito individualizado. - A elaboración dos traballos tutelados e a súa exposición adicaráselle un tempo específico no horario de titorías, de xeito grupal, sen que iso supoña impedimento para atender calquera dúbida ou cuestión no momento en que xurda: no despacho do profesor, no horario de titorías.
Seminarios	- As sesións maxistrais e a realización de traballos de aula reforzaranse cunha atención individualizada para resolver as dúbidas dos estudantes e/ou aclaracións, tanto na aula durante a presentación do tema ou no traballo a desenvolver, como no despacho do profesor no horario de titorías, de xeito individualizado. - A elaboración dos traballos tutelados e a súa exposición adicaráselle un tempo específico no horario de titorías, de xeito grupal, sen que iso supoña impedimento para atender calquera dúbida ou cuestión no momento en que xurda: no despacho do profesor, no horario de titorías.
Traballos de aula	- As sesións maxistrais e a realización de traballos de aula reforzaranse cunha atención individualizada para resolver as dúbidas dos estudantes e/ou aclaracións, tanto na aula durante a presentación do tema ou no traballo a desenvolver, como no despacho do profesor no horario de titorías, de xeito individualizado. - A elaboración dos traballos tutelados e a súa exposición adicaráselle un tempo específico no horario de titorías, de xeito grupal, sen que iso supoña impedimento para atender calquera dúbida ou cuestión no momento en que xurda: no despacho do profesor, no horario de titorías.
Traballos tutelados	- As sesións maxistrais e a realización de traballos de aula reforzaranse cunha atención individualizada para resolver as dúbidas dos estudantes e/ou aclaracións, tanto na aula durante a presentación do tema ou no traballo a desenvolver, como no despacho do profesor no horario de titorías, de xeito individualizado. - A elaboración dos traballos tutelados e a súa exposición adicaráselle un tempo específico no horario de titorías, de xeito grupal, sen que iso supoña impedimento para atender calquera dúbida ou cuestión no momento en que xurda: no despacho do profesor, no horario de titorías.
Presentacións/exposicións	- As sesións maxistrais e a realización de traballos de aula reforzaranse cunha atención individualizada para resolver as dúbidas dos estudantes e/ou aclaracións, tanto na aula durante a presentación do tema ou no traballo a desenvolver, como no despacho do profesor no horario de titorías, de xeito individualizado. - A elaboración dos traballos tutelados e a súa exposición adicaráselle un tempo específico no horario de titorías, de xeito grupal, sen que iso supoña impedimento para atender calquera dúbida ou cuestión no momento en que xurda: no despacho do profesor, no horario de titorías.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Seminarios	Comentarios orais e escritos dos alumnos acerca dalgún tema debatido na clase e presentado previamente polo docente da materia.	10
Traballos de aula	As experiencias, proxectos, tarefas e traballos realizados durante o proceso de formación na aula.	10

Traballos tutelados	Os/as estudantes presentan o resultado obtido na elaboración dun documento sobre a temática da materia e/ou investigación. Desenvolverase en pequeno grupo, de forma escrita. Tamén se valorará a exposición que faga o grupo do traballo na aula. 	20
Presentacións/exposicións	Exposicións grupais dos traballos de aula.	10
Probas de tipo test	Realizarase unha proba para a avaliación das competencias adquiridas que inclúe preguntas pechadas con tres ou catro alternativas de resposta. Os/as alumnos/as seleccionarán unha resposta entre as distintas posibilidades. As respostas erradas puntuarán negativamente: dúas mal restarán unha ben.	50

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para superar a materia é necesario superar todas as probas.

O alumnado non presencial: deberá falar co profesor ao principio do curso para acordar un plan de traballo específico.

Segunda convocatoria: ao alumnado que aprobe algunha das partes ou probas da materia, conservaráselle a cualificación ata a segunda convocatotia (xullo). As probas non aprobadas serán avaliadas na mesma convocatoria.

Calendario de exames:

Maio: 20 de maio de 2014 ás 16.00 horas. Revisión: 5 de xuño de 16.00 a 17.00 horas.

Xullo: 30 de xuño de 2014 ás 18.00 horas. Revisión: 10 de xullo de 16.00 a 17.00 horas.

Bibliografía. Fontes de información

Caride Gómez, J.A., **Las fronteras de la pedagogía social**, Gedisa,

Fermoso, P. (ed.), **Pedagogía social**, Herder,

Nogueiras Mascareñas, L.M., **La práctica y la teoría del desarrollo comunitario. Descripción de un modelo**, Narcea,

Ortega, J., **Pedagogía social**, Pearson Educación,

Petrus, A., **Pedagogía social**, Ariel,

Quintana, J.M., **Pedagogía social**, Dykinson,

Trilla, J. (coord.), **Animación sociocultural**, Ariel,

BIBLIOGRAFÍA COMPLEMENTARIA

GARCIA MARTINEZ, J.A. (1992): *La Pedagogía Social en su contexto: Una opción de futuro* Barcelona: DM. PPU.

GONZÁLEZ, E.; GONZÁLEZ, M.J.; GONZÁLEZ, M.J. (1993): *El trabajador social en los servicios de apoyo a la educación*. Madrid: Siglo XXI.

MARCHIONI, M. (1987): *Planificación social y organización de la comunidad*. Madrid: Popular.

MARCHIONI, M. (2001): *Comunidad y cambio social. Teoría y praxis de la acción comunitaria*. Madrid. Popular.

NOGUEIRAS MASCAREÑAS, L.M. (2005): "Convivencia e conflito nas aulas" (pp. 41-54). En Suárez Sandomingo, J.M. (coord.): *Mediar para remediar conflictos*. Lugo: Axac.

NOGUEIRAS MASCAREÑAS, L.M. (2007): "Educación y desarrollo comunitario: servicios educativos, programas y recursos compensatorios en la revitalización y dinamización del medio rural de Galicia" (pp. 507-517). En Cid, X.M. e Peres, A. (coords.): *Educación social, animación sociocultural y desarrollo comunitario*. Ourense: Universidade de Vigo.

SALCEDO, D. (2001): *Autonomía y bienestar. La ética del trabajo social*. Granada: Comares.

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Habilidades sociais e de comunicación do traballo social/O05G220V01402

Habilidades, técnicas e instrumentos en traballo social/O05G220V01601

Traballo social e mediación/O05G220V01906

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Estatística: Estatística aplicada á investigación social/O05G220V01202

Prácticas externas: Practicum/O05G220V01701

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Antropoloxía: Antropoloxía social e cultural/O05G220V01101

Conceptos, teorías e métodos en traballo social/O05G220V01302

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Sistemas de bienestar social comparados				
Materia	Sistemas de bienestar social comparados			
Código	005G220V01904			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Socioloxía, ciencia política e da administración e filosofía			
Coordinador/a	Cordal Rodríguez, Constantino			
Profesorado	Cordal Rodríguez, Constantino			
Correo-e	tinocordal@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias de titulación	
Código	
A2	Analizar situacións sociais obxecto de intervención, planificar, desenvolver, executar, revisar e avaliar a práctica do traballo social con persoas, familias, grupos, organizacións, e comunidades e con outros profesionais
A8	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas achega das súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos, considerando a diversidade cultural -e polo tanto a especificidade das minorías étnicas, culturais, lingüísticas...-, a esixencia de promover a igualdade entre homes e mulleres, a necesidade de tender cara a unha sociedade ambientalmente sustentable e de defender os valores da paz
A14	Promover o crecemento, desenvolvemento e independencia das persoas identificando as oportunidades para formar e crear grupos, utilizando a programación e as dinámicas de grupos para o crecemento individual e o fortalecemento das habilidades de relación interpersoal; en especial con colectivos con diversidade multicultural (inmigración, emigración de retorno, minorías étnicas...) e coas mulleres, tendo en conta a súa marxinación historicamente condicionada no ámbito da participación social-cultural e nos órganos de decisión e poder (empowerment)
A20	Preparar e participar nas reunións de toma de decisións co fin de defender mellor os intereses das persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades
A26	Traballar de xeito eficaz dentro de sistemas, redes e equipos interdisciplinares e «multiorganizacionais» co propósito de colaborar no establecemento de fins, obxectivos e tempo de duración dos mesmos contribuíndo igualmente a abordar de xeito construtivo os posibles puntos de vista existentes
A27	Participar na administración e dirección de entidades de bienestar social
A29	Traballar dentro de estándares acordados para o exercicio do Traballo Social e asegurar o propio desenvolvemento profesional utilizando coñecementos e técnicas profesionais como medio para xustificar decisións, reflexionando criticamente sobre as mesmas e utilizando a supervisión como medio para mellorar e avaliar o exercicio profesional
A31	Contribuír á promoción das mellores prácticas do Traballo Social participando no desenvolvemento e análise das políticas que se implementan
B3	Capacidade reflexiva
B4	Comunicación oral e escrita nas linguas nativas
B11	Traballo en e con equipos diversos
B12	Traballo en equipo de carácter interdisciplinar
B13	Traballo nun contexto internacional
B14	Habilidades nas relacións interpersoais
B15	Recoñecemento e respecto á diversidade e á multiculturalidade
B16	Razoamento crítico
B18	Aprendizaxe autónoma
B19	Adaptación a novas situacións

Competencias de materia	
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Comprensión do contexto político, económico e social das reformas sociais e da política social no ámbito local, autonómico, estatal, europeo e mundial.	A27
Habilidade para analizar e sistematizar diversas aproximacións ao desenvolvemento dos distintos modelos de bienestar.	
Familiarizarse coas análises comparativas sobre as políticas sociais nos estudos sobre os Estados do Benestar.	B13 B15

Valoración do impacto das políticas sociais sobre a desigualdade social	A8	
Habilidade para manexar teorías, métodos e técnicas empregadas no estudo da política social e a cooperación internacional.	A14	B13
Capacidade para analizar e valorar a influencia social e o pensamento social e os seus implicacions no Traballo Social.	A31	
Ser capaz de reflexionar sobre o proceso de aprendizaxe.	A2 A29	B3 B16 B18
Ser capaz de comprender e valorar distintos discursos.	A20 A26	B12 B14 B15
Demostrar habilidade na expresión oral de ideas propias e análises reflexivas en público.		B3 B4
Habilidad para dialogar y llegar a acuerdos en trabajos en grupo.		B11 B14 B19

Contidos

Tema	
1. Aspectos metodolóxicos e conceptos da Política Comparada	Os conceptos en Política comparada. Os deseños de investigación comparativos. A comparación e os métodos en ciencia política.
2. Configuración comparada do Estado de Benestar. Diferentes modelos de política social en Europa	Desenvolvemento dos diferentes modelos de Estados do Benestar. As tres formas paradigmáticas: universalistas, corporatistas, residuales. Tipoloxías dos Estados de Benestar en Europa.
3. O modelo de benestar español: implementación estatal, autonómica e local.	Implementación estatal, autonómica e local das políticas sociais do Estado do Benestar en España.
4. Diferentes modelos de política social no mundo	A cuestión social en USA e Canadá; evolución da política social en América Latina; problemas sociais cruciais en África e Asia.
5.Cooperación para o desenvolvemento	Contextualización da cooperación ao desenvolvemento. Análise do impacto dos proxectos de cooperación internacional. Retos de futuro e fórmulas globais e compartidas de solución.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	22	18	40
Seminarios	8	8	16
Titoría en grupo	8	8	16
Presentacións/exposicións	7	13	20
Prácticas autónomas a través de TIC	0	10	10
Traballos e proxectos	1	15	16
Probas de tipo test	1	15	16
Probas de resposta curta	1	15	16

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Exposición, por parte da docente, dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, das bases teóricas e/ou das directrices dun traballo, do exercicio ou do proxecto a desenvolver polo/a estudante.
Seminarios	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Titoría en grupo	Entrevistas que o/a alumno/a mantén coa profesora da materia para o asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.
Presentacións/exposicións	Exposición, por parte do alumnado, ante a docente e/ou un grupo de estudantes, dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto, etc. Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.
Prácticas autónomas a través de TIC	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedementais relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvólvense a través das TIC de maneira autónoma (Programa TEMA http://faitic.uvigo.es).

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
--------------	------------

Presentacións/exposicións	Tempo reservado para atender e resolver as dúbidas do alumnado. Manteranse entrevistas para asesoramento e desenvolvemento de actividades da asignatura e o proceso de aprendizaxe. A atención poderá ser individual ou en grupos reducidos, en función do lugar e o carácter da mesma.
Titoría en grupo	Tempo reservado para atender e resolver as dúbidas do alumnado. Manteranse entrevistas para asesoramento e desenvolvemento de actividades da asignatura e o proceso de aprendizaxe. A atención poderá ser individual ou en grupos reducidos, en función do lugar e o carácter da mesma.
Probas	Descrición
Traballos e proxectos	Tempo reservado para atender e resolver as dúbidas do alumnado. Manteranse entrevistas para asesoramento e desenvolvemento de actividades da asignatura e o proceso de aprendizaxe. A atención poderá ser individual ou en grupos reducidos, en función do lugar e o carácter da mesma.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Sesión maxistral	Asistencia e participación na sesión. Valorarase de xeito especial as intervencións do alumno/a en clase, a súa expresión oral, nivel de coñecemento adquirido e asistencia regular a clase. Na sesión maxistral farase unha introdución de cada un dos temas do programa ou desenvolvemento dunha parte do mesmo por parte da profesora.	5
Seminarios	Asistencia, participación e entrega da documentación requirida en cada un dos seminarios programados ao longo do curso (en horario de grupo mediano).	10
Titoría en grupo	Asistencia e participación nas entrevistas que o/a estudante mantén coa profesora da materia para o asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.	10
Presentacións/exposicións	Expoñer o traballo ao resto de compañeiras/os (con medios audiovisuais). Defender publicamente o eu traballo, é dicir, debe responder as preguntas e as críticas dos seus compañeiros e compañeiras, e da docente. Poderá explicar, a modo de conclusión, os problemas cos que se topou durante a elaboración do traballo.	5
Prácticas autónomas a través de TIC	Conexión o Programa TEMA http://faitic.uvigo.es/ para a realización das actividades propostas (exercicios, foros, entrega e recepción de documentos, etc.) así como seguimento da materia en xeral.	5
Traballos e proxectos	Realización e entrega por escrito do traballo a partir do guión proporcionado pola docente.	5
Probas de tipo test	A estrutura do exame responderá a dous bloques diferenciados. Un primeiro bloque composto por 30 preguntas tipo test. O valor deste bloque ascenderá a 4 puntos. O segundo bloque, véxase probas de resposta curta.	40
Probas de resposta curta	A estrutura do exame responderá a dous bloques diferenciados. Para o primeiro bloque véxase probas de tipo test. O segundo bloque responderá a dous o tres preguntas de desenvolvemento. O valor deste bloque ascenderá a 2 puntos.	20

Outros comentarios sobre a Avaliación

A avaliación da/vos estudantes matriculadas/vos en a materia farase atendendo aos criterios explicitados nesta guía.

a) Avaliación asistentes

Esta modalidade implica:

- Asistencia (mínimo un 80%) e participación activa (sesión maxistral e seminarios) (1.5 puntos).
- Conexión e realización das tarefas requiridas no Programa TEMA. <http://faitic.uvigo.es/> (0,5 puntos).
- Exposición dun traballo que deberán entregar por escrito (2 puntos). Entregarase documentación con pautas e prazos para realización do traballo.
- Realización dun exame escrito. Modelo A (6 puntos).

A/vos alumna/vos que entreguen os traballos e tarefas fóra dos prazos acordados non se lles computará esa parte da cualificación en cada caso. O cumprimento e superación desta modalidade exixe ao estudante de responder ás preguntas relativas á parte non asistencial no exame final do curso. As cualificación obtida no apartado práctico desta modalidade asistencial será sumada posteriormente á obtida no exame da primeira convocatoria e, no seu caso, a segunda convocatoria (*).

b) Avaliación non asistentes

Esta modalidade implica:

- Conexión e realización das tarefas requiridas no Programa TEMA <http://faitic.uvigo.es> Estableceranse prazos de entrega (1 punto) (*).
- Realización e entrega de dous comentarios críticos sobre unha selección de lecturas (1 punto). *A comezo de curso deixarase na plataforma TEMA a documentación coa relación de lecturas, así como as pautas e os prazos de entrega.*
- Realización dun exame escrito (6 puntos). Responder ás preguntas específicas sobre as lecturas no exame (2 puntos).

As e os estudantes que entreguen os traballos e exercicios fóra dos prazos acordados non se lles computará esa parte da cualificación en cada caso.

As actividades/competencias/probas non superadas durante o cuatrimestre poderán ser recuperadas na convocatoria de xullo. Non se gardarán notas dun curso a outro.

A 1ª convocatoria, no caso de non superar a materia, non consta no expediente académico. A cualificación faise efectiva na convocatoria de xullo.

Bibliografía. Fontes de información

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Traballo social e cooperación ao desenvolvemento				
Materia	Traballo social e cooperación ao desenvolvemento			
Código	O05G220V01905			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua de impartición				
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	Aguiar Fernández, Francisco Javier			
Profesorado	Aguiar Fernández, Francisco Javier			
Correo-e	kikopelikeiro@yahoo.es			
Web				
Descrición xeral	(*) Los complejos retos que van asociados a la pobreza global y al desarrollo están cada vez más presentes en las demandas profesionales de las agencias, gobiernos, ONG, y organizaciones académicas. Estos retos demandan profesionales del trabajo social que puedan integrar un pensamiento crítico y práctico desde diversas perspectivas para la búsqueda de soluciones significativas. Por tanto, el análisis y comprensión sobre desarrollo y cooperación mejorará el entendimiento sobre las causas de la pobreza y vulnerabilidad, desde sus causas globales y locales, dando lugar a la creación de estrategias más coherentes y efectivas en la práctica profesional de los cooperantes, así como en la generación de ideas y acciones para el cambio social, teniendo en cuenta a todos los actores implicados. El interés de esta asignatura es precisamente entender esta complejidad dada que la cooperación al desarrollo se presenta como uno de los ámbitos profesionales del trabajo social orientados hacia la lucha contra la pobreza y la desigualdad, es decir, hacia el cambio social.			

Competencias de titulación	
Código	
A7	Establecer relacións profesionais co fin de identificar a forma máis adecuada de intervención
A9	Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención
A12	Preparar, producir, implementar e avaliar os plans de intervención co sistema cliente e os colegas profesionais negociando o fornecemento de servizos que deben ser empregados e revisando a eficacia dos plans de intervención coas persoas implicadas co fin de adaptalos ás necesidades e circunstancias cambiantes. Considerar os deberes éticos da profesión relativos ao sistema cliente a respecto da confianza, a proximidade, a afectividade, as relacións igualitarias, o respecto á diversidade cultural, etc
A15	Traballar cos comportamentos que representan un risco para o sistema cliente identificando e avaliando as situacións e circunstancias que configuran o devandito comportamento e elaborando estratexias de modificación dos mesmos
A21	Establecer e actuar para a resolución de situacións de risco previa identificación e definición da natureza da mesma
A23	Administrar e ser responsable do seu propio traballo asignando prioridades, cumprindo coas obrigacións profesionais e avaliando a eficacia do propio programa de traballo
A28	Investigar, analizar, avaliar e utilizar o coñecemento actual das mellores prácticas do Traballo Social para revisar e actualizar os propios coñecementos sobre os marcos de traballo
A29	Traballar dentro de estándares acordados para o exercicio do Traballo Social e asegurar o propio desenvolvemento profesional utilizando coñecementos e técnicas profesionais como medio para xustificar decisións, reflexionando criticamente sobre as mesmas e utilizando a supervisión como medio para mellorar e avaliar o exercicio profesional
A30	Xestionar conflitos, dilemas e problemas éticos complexos identificando os mesmos, deseñando estratexias de superación e reflexionando sobre os seus resultados
B2	Capacidade de organización e planificación
B8	Capacidade de xestión da información
B11	Traballo en e con equipos diversos
B17	Compromiso ético
B23	Motivación pola calidade

Competencias de materia	
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe

(*)	A7	B2
	A9	B8
	A12	B11
	A15	B17
	A21	B23
	A23	
	A28	
	A29	
	A30	

Contidos	
Tema	
(*)BLOQUE 1. Introducción. Aclaraciones conceptuales.	(*)Tema 1: Aproximación a los marcos contextuales de la cooperación al desarrollo: globalización y relaciones norte-sur. Pobreza y conceptos asociados. Igualdad y desigualdad Tema 2: Cuestiones conceptuales: cooperación al desarrollo, desarrollo comunitario y desarrollo humano. Evolución histórica y líneas estratégicas en la cooperación al desarrollo. Actores de la cooperación al desarrollo
(*)BLOQUE 2: Trabajo social y cooperación al desarrollo.	(*)Tema 3: Ámbitos de intervención del trabajo social en cooperación al desarrollo. Funciones. Tipos de cooperación al desarrollo.
(*)BLOQUE 3: Género y Cooperación al desarrollo	(*)Tema 4. Género, cultura y desarrollo Tema 5. Aparición del género en la agenda del desarrollo
(*)BLOQUE 4. Buenas Prácticas y dimensiones estratégicas. Herramientas metodológicas.	(*)Tema 5: Buenas prácticas: estudios de caso. Herramientas metodológicas. Tema 6: Diseño y gestión de proyectos sociales de cooperación al desarrollo. Financiación de la cooperación al desarrollo: organismos nacionales, europeos e internacionales.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introductorias	2	0	2
Sesión maxistral	22	44	66
Traballos tutelados	6	22	28
Presentacións/exposicións	4	10	14
Estudo de casos/análises de situacións	9	12	21
Probas de tipo test	2	17	19
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.			

Metodoloxía docente	
	Descrición
Actividades introductorias	(*)Actividades encaminadas a tomar contacto y reunir información sobre el alumnado, así como a presentar la asignatura.
Sesión maxistral	(*)Exposición por parte del profesor de los contenidos sobre la materia objeto de estudio, bases teóricas y/o directrices de un trabajo, ejercicio o proyecto a desarrollar por el estudiante.
Traballos tutelados	(*)El estudiante, de manera individual o en grupo, elabora un documento sobre la temática de la materia o prepara seminarios, investigaciones, memorias, ensayos, resúmenes de lecturas, conferencias, etc. Generalmente se trata de una actividad autónoma de/de los estudiante/s que incluye la búsqueda y recogida de información, lectura y manejo de bibliografía, redacción...
Presentacións/exposicións	(*)Exposición por parte del alumnado ante el docente y/o un grupo de estudiantes de un tema sobre contenidos de la materia o de los resultados de un trabajo, ejercicio, proyecto... Se puede llevar a cabo de manera individual o en grupo.
Estudo de casos/análises de situacións	(*)Análisis de un hecho, problema o suceso real con la finalidad de conocerlo, interpretarlo, resolverlo, generar hipótesis, contrastar datos, reflexionar, completar conocimientos, diagnosticarlo y entrenarse en procedimientos alternativos de solución.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	
Estudo de casos/análises de situacións	
Presentacións/exposicións	

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Traballos tutelados	(*)	30
Presentacións/exposicións	(*)	15
Estudo de casos/análises de situacións	(*)	15
Probas de tipo test	(*)Pruebas para evaluación de las competencias adquiridas que incluyen preguntas cerradas con diferentes alternativas de respuesta (verdadero/falso, elección múltiple, emparejamiento de elementos...). Los alumnos seleccionan una respuesta entre un número limitado de posibilidades.	40

Outros comentarios sobre a Avaliación

Bibliografía. Fontes de información

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Traballo social e mediación				
Materia	Traballo social e mediación			
Código	O05G220V01906			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua de impartición				
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	Aguiar Fernández, Francisco Javier			
Profesorado	Aguiar Fernández, Francisco Javier Solar Rivera, María Mercedes			
Correo-e	kikopelikeiro@yahoo.es			
Web				
Descrición xeral	(*)La mediación es un medio para resolver o tratar los conflictos de forma constructiva y no violenta. Parte del convencimiento de que el conflicto en sí mismo puede convertirse en una experiencia constructiva si se enfoca positivamente y de forma que las partes en conflicto sean protagonistas y partícipes de su resolución. Finalmente la asignatura pretende realizar un repaso de los principales ámbitos de la mediación familiar, escolar, judicial, comunitaria y en instituciones, laboral, intercultural y sus diferentes planteamientos.			

Competencias de titulación	
Código	
A7	Establecer relacións profesionais co fin de identificar a forma máis adecuada de intervención
A9	Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención
A12	Preparar, producir, implementar e avaliar os plans de intervención co sistema cliente e os colegas profesionais negociando o fornecemento de servizos que deben ser empregados e revisando a eficacia dos plans de intervención coas persoas implicadas co fin de adaptalos ás necesidades e circunstancias cambiantes. Considerar os deberes éticos da profesión relativos ao sistema cliente a respecto da confianza, a proximidade, a afectividade, as relacións igualitarias, o respecto á diversidade cultural, etc
A15	Traballar cos comportamentos que representan un risco para o sistema cliente identificando e avaliando as situacións e circunstancias que configuran o devandito comportamento e elaborando estratexias de modificación dos mesmos
A21	Establecer e actuar para a resolución de situacións de risco previa identificación e definición da natureza da mesma
A23	Administrar e ser responsable do seu propio traballo asignando prioridades, cumprindo coas obrigacións profesionais e avaliando a eficacia do propio programa de traballo
A28	Investigar, analizar, avaliar e utilizar o coñecemento actual das mellores prácticas do Traballo Social para revisar e actualizar os propios coñecementos sobre os marcos de traballo
A29	Traballar dentro de estándares acordados para o exercicio do Traballo Social e asegurar o propio desenvolvemento profesional utilizando coñecementos e técnicas profesionais como medio para xustificar decisións, reflexionando criticamente sobre as mesmas e utilizando a supervisión como medio para mellorar e avaliar o exercicio profesional
A30	Xestionar conflitos, dilemas e problemas éticos complexos identificando os mesmos, deseñando estratexias de superación e reflexionando sobre os seus resultados
B2	Capacidade de organización e planificación
B8	Capacidade de xestión da información
B17	Compromiso ético
B23	Motivación pola calidade

Competencias de materia	
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
(*)	A7 B2
	A9 B8
	A12 B17
	A15 B23
	A21
	A23
	A28
	A29
	A30

Contidos
Tema

(*)Tema 1: Mediación y conflicto. Aspectos generales. Elementos del Conflicto. Tipos de respuesta al conflicto. Tipos de Conflictos.	(*)No hay
(*)Tema 2: Negociación y mediación. Condiciones para la negociación, Fases de la Negociación: Preparación, Fase de exploración, Fase de interacción, Fase de cierre.	(*)No hay
(*)Tema 3 : Trabajo social y mediación. Principales Modelos de Mediación desde el trabajo social. Ambitos de mediación en el trabajo social.	(*)No hay
(*)Tema 4: El papel del trabajador social como mediador. . Funciones y ámbitos del trabajador social mediador.	(*)No hay
(*)Tema 5: Mediación Familiar. El trabajador social en la mediación familiar.	(*)No hay
(*)Tema 6: Resolución de conflictos en la escuela. La resolución de conflictos y la educación para la paz. El trabajador social en la mediación educativa	(*)No hay
(*)Tema 7: El trabajo social intercultural. La mediación entre culturas. Trabajo social y mediación con personas inmigrantes.	(*)No hay
(*)Tema 8: La mediación comunitaria. La mediación en una comunidad: un conflicto en una localidad. El trabajador social coo mediador comunitario	(*)No hay
(*)Tema 9: La mediación penal. El trabajador social como mediador en el ámbito judicial.	(*)No hay

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introductorias	2	0	2
Sesión maxistral	22	44	66
Estudo de casos/análises de situacións	9	12	21
Presentacións/exposicións	4	10	14
Traballos tutelados	6	22	28
Probas de tipo test	2	17	19

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introductorias	(*)Actividades encaminadas a tomar contacto y reunir información sobre el alumnado, así como a presentar la asignatura.
Sesión maxistral	(*)Exposición por parte del profesor de los contenidos sobre la materia objeto de estudio, bases teóricas y/o directrices de un trabajo, ejercicio o proyecto a desarrollar por el estudiante
Estudo de casos/análises de situacións	(*)Análisis de un hecho, problema o suceso real con la finalidad de conocerlo, interpretarlo, resolverlo, generar hipótesis, contrastar datos, reflexionar, completar conocimientos, diagnosticarlo y entrenarse en procedimientos alternativos de solución.
Presentacións/exposicións	(*)Exposición por parte del alumnado ante el docente y/o un grupo de estudiantes de un tema sobre contenidos de la materia o de los resultados de un trabajo, ejercicio, proyecto... Se puede llevar a cabo de manera individual o en grupo.
Traballos tutelados	(*)El estudiante, de manera individual o en grupo, elabora un documento sobre la temática de la materia o prepara seminarios, investigaciones, memorias, ensayos, resúmenes de lecturas, conferencias, etc. Generalmente se trata de una actividad autónoma de/de los estudiante/s que incluye la búsqueda y recogida de información, lectura y manejo de bibliografía, redacción...

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	
Estudo de casos/análises de situacións	
Presentacións/exposicións	

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Estudo de casos/análises de situacións(*)		15
Presentacións/exposicións	(*)	15
Traballos tutelados	(*)	30
Probas de tipo test	(*)Pruebas para evaluación de las competencias adquiridas que incluyen preguntas cerradas con diferentes alternativas de respuesta (verdadero/falso, elección múltiple, emparejamiento de elementos...). Los alumnos seleccionan una respuesta entre un número limitado de posibilidades.	40

Outros comentarios sobre a Avaliación

Bibliografía. Fontes de información

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Traballo social e ámbitos profesionais				
Materia	Traballo social e ámbitos profesionais			
Código	005G220V01907			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua de impartición				
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	Aguiar Fernández, Francisco Javier			
Profesorado	Aguiar Fernández, Francisco Javier			
Correo-e	kikopelikeiro@yahoo.es			
Web				
Descrición xeral	(*)En esta materia se clarifica y profundiza en los diferentes ámbitos profesionales en Trabajo Social, señalando su papel y las especificidades de su intervención en ámbitos profesionales tan dispares como la educación, salud, vivienda, servicios sociales privados (tercer sector, iniciativa empresarial, peritaje social), empleo, justicia o emergencia social, entre otros. Se tratará de hacer especial hincapié en los requisitos y manera de acceso a cada uno de los ámbitos, facilitando el empoderamiento y clarificación para la elección y futura especialización del alumnado.			

Competencias de titulación	
Código	
A7	Establecer relacións profesionais co fin de identificar a forma máis adecuada de intervención
A9	Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención
A12	Preparar, producir, implementar e avaliar os plans de intervención co sistema cliente e os colegas profesionais negociando o fornecemento de servizos que deben ser empregados e revisando a eficacia dos plans de intervención coas persoas implicadas co fin de adaptalos ás necesidades e circunstancias cambiantes. Considerar os deberes éticos da profesión relativos ao sistema cliente a respecto da confianza, a proximidade, a afectividade, as relacións igualitarias, o respecto á diversidade cultural, etc
A15	Traballar cos comportamentos que representan un risco para o sistema cliente identificando e avaliando as situacións e circunstancias que configuran o devandito comportamento e elaborando estratexias de modificación dos mesmos
A21	Establecer e actuar para a resolución de situacións de risco previa identificación e definición da natureza da mesma
A23	Administrar e ser responsable do seu propio traballo asignando prioridades, cumprindo coas obrigacións profesionais e avaliando a eficacia do propio programa de traballo
A28	Investigar, analizar, avaliar e utilizar o coñecemento actual das mellores prácticas do Traballo Social para revisar e actualizar os propios coñecementos sobre os marcos de traballo
A29	Traballar dentro de estándares acordados para o exercicio do Traballo Social e asegurar o propio desenvolvemento profesional utilizando coñecementos e técnicas profesionais como medio para xustificar decisións, reflexionando criticamente sobre as mesmas e utilizando a supervisión como medio para mellorar e avaliar o exercicio profesional
A30	Xestionar conflitos, dilemas e problemas éticos complexos identificando os mesmos, deseñando estratexias de superación e reflexionando sobre os seus resultados
B2	Capacidade de organización e planificación
B8	Capacidade de xestión da información

Competencias de materia	
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
(*)En esta materia se clarifica y profundiza en los diferentes ámbitos profesionales en Trabajo Social, señalando su papel y las especificidades de su intervención en ámbitos profesionales tan dispares como la educación, salud, vivienda, servicios sociales privados (tercer sector, iniciativa empresarial, peritaje social), empleo, justicia o emergencia social, entre otros. Se tratará de hacer especial hincapié en los requisitos y manera de acceso a cada uno de los ámbitos, facilitando el empoderamiento y clarificación para la elección y futura especialización del alumnado.	A7
	B2
	A9
	B8
	A12
	A15
	A21
	A23
	A28
	A29
	A30

Contidos
Tema

(*)Tema 1. De lo general a lo específico. Introducción a los diferentes ámbitos profesionales en Trabajo Social. Perfil y funciones genéricas del trabajador social. Areas y sectores de intervención del trabajo social. Especialización. Nichos de empleo e itinerarios.	(*)No hay
(*)Tema 2. El trabajo social en el sistema de Servicios sociales. Servicios sociales de atención social comunitaria. Servicios sociales especializados (atención por colectivos).	(*)No hay
(*)Tema 3. El trabajo social en el sistema sanitario. Atención primaria: centros de salud. Atención especializada: hospitales. Centros socio-sanitarios. Servicios de salud mental. Servicios de prevención, diagnóstico y tratamiento infantil y de adultos. Atención a las drogodependencias. Itinerarios de especialización y acceso.	(*)No hay
(*)Tema 4. El trabajo social en el sistema educativo. Educación reglada: Equipos del sistema educativo: estructura y funciones. Funciones del Trabajo social en el sistema educativo. Educación no reglada: escuelas-taller y otras iniciativas orientadas a compensar déficits socio-educativos. Itinerarios de especialización y acceso.	(*)No hay
(*)Tema 5. El trabajo social en el sistema judicial. Administración de justicia: juzgados y tribunales. Servicios sociales penitenciarios. El peritaje social. Itinerarios de especialización y acceso.	(*)No hay
(*)Tema 6. El trabajo social en las organizaciones no gubernamentales. El tercer sector como generador de empleo. Asociaciones y fundaciones. Cooperativas. Colegios profesionales. Nivel local y cooperación internacional. Itinerarios de especialización y acceso.	(*)No hay
(*)Tema 7. El trabajo social en la empresa. Trabajo por cuenta ajena. Trabajo autónomo. El autoempleo. Itinerarios de especialización y acceso.	(*)No hay
(*)Tema 8. Nuevos ámbitos de intervención de los trabajadores sociales. Itinerarios de especialización y acceso.	(*)No hay

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introductorias	2	0	2
Sesión maxistral	22	44	66
Traballos tutelados	6	22	28
Estudo de casos/análises de situacións	9	12	21
Presentacións/exposicións	4	10	14
Probas de tipo test	2	17	19
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.			

Metodoloxía docente	
	Descrición
Actividades introductorias	(*)Actividades encaminadas a tomar contacto y reunir información sobre el alumnado, así como a presentar la asignatura.
Sesión maxistral	(*)Exposición por parte del profesor de los contenidos sobre la materia objeto de estudio, bases teóricas y/o directrices de un trabajo, ejercicio o proyecto a desarrollar por el estudiante.
Traballos tutelados	(*) El estudiante, de manera individual o en grupo, elabora un documento sobre la temática de la materia o prepara seminarios, investigaciones, memorias, ensayos, resúmenes de lecturas, conferencias, etc. Generalmente se trata de una actividad autónoma de/de los estudiante/s que incluye la búsqueda y recogida de información, lectura y manejo de bibliografía, redacción...

Estudo de casos/análises de situacións	(*)Análisis de un hecho, problema o suceso real con la finalidad de conocerlo, interpretarlo, resolverlo, generar hipótesis, contrastar datos, reflexionar, completar conocimientos, diagnosticarlo y entrenarse en procedimientos alternativos de solución.
Presentacións/exposicións	(*)Exposición por parte del alumnado ante el docente y/o un grupo de estudiantes de un tema sobre contenidos de la materia o de los resultados de un trabajo, ejercicio, proyecto... Se puede llevar a cabo de manera individual o en grupo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	
Estudo de casos/análises de situacións	
Presentacións/exposicións	

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Traballos tutelados	(*) El estudiante presenta el resultado obtenido en la elaboración de un documento sobre la temática de la materia, en la preparación de seminarios, investigaciones, memorias, ensayos, resúmenes de lecturas, conferencias, etc. Se puede llevar a cabo de manera individual o en grupo, de forma oral o escrita	30
Estudo de casos/análises de situacións	(*)Análisis de un hecho, problema o suceso real con la finalidad de conocerlo, interpretarlo, resolverlo, generar hipótesis, contrastar datos, reflexionar, completar conocimientos, diagnosticarlo y entrenarse en procedimientos alternativos de solución.	15
Presentacións/exposicións	(*)Exposición por parte del alumnado ante el docente y/o un grupo de estudiantes de un tema sobre contenidos de la materia o de los resultados de un trabajo, ejercicio, proyecto... Se puede llevar a cabo de manera individual o en grupo.	15
Probas de tipo test	(*)Pruebas para evaluación de las competencias adquiridas que incluyen preguntas cerradas con diferentes alternativas de respuesta (verdadero/falso, elección múltiple, emparejamiento de elementos...). Los alumnos seleccionan una respuesta entre un número limitado de posibilidades.	40

Outros comentarios sobre a Avaliación

Bibliografía. Fontes de información

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Traballo social na incorporación social**

Materia	Traballo social na incorporación social			
Código	O05G220V01908			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	Muguerza Martínez, María Elena			
Profesorado	Muguerza Martínez, María Elena			
Correo-e	elenamuguerza@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	O Libro Branco da titulación de Traballo Social (2004) define o traballo social como a disciplina que ten por obxecto a intervención social e a avaliación ante as necesidades sociais para promover o cambio, a resolución dos problemas e as relacións humanas así como o fortalecemento e a liberdade da sociedade para incrementar o benestar e a cohesión. Constiúese así, como un dos instrumentos da política social que terá como obxectivo principal paliar as necesidades sociais. Con esta materia preténdese que o estudante adquira unha serie de coñecementos e de competencias coas que poder analizar, valorar e xerar iniciativas de traballo que favorezan os procesos de incorporación social, que eviten as situacións que xeneren desigualdade ou que leven às persoas à exclusión social que lles impida participar e/ou acceder aos dereitos sociais constitucionalmente recoñecidos.			

Competencias de titulación

Código	
A1	Traballar e valorar de xeito conxunto con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades as súas necesidades, limitacións, dificultades, malestares e circunstancias
A2	Analizar situacións sociais obxecto de intervención, planificar, desenvolver, executar, revisar e avaliar a práctica do traballo social con persoas, familias, grupos, organizacións, e comunidades e con outros profesionais
A3	Traballar coas persoas para que sexan autosuficientes e con capacidade para manifestar as súas necesidades, desexos, puntos de vista e circunstancias
A4	Actuar preventivamente e na resolución das situacións de risco para a cidadanía, para si mesmo/a e para os colegas de profesión
A5	Administrar e ser responsable, con supervisión e apoio, da propia práctica dentro da organización
A6	Demostrar competencia profesional no exercicio do traballo social
A7	Establecer relacións profesionais co fin de identificar a forma máis adecuada de intervención
A9	Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención
A11	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para conseguir cambios, para promover o desenvolvemento dos mesmos e para mellorar as súas condicións de vida por medio da utilización dos métodos e modelos de Traballo Social, facendo un seguimento con regularidade dos cambios que se producen co fin de preparar a finalización da intervención
A12	Preparar, producir, implementar e avaliar os plans de intervención co sistema cliente e os colegas profesionais negociando o fornecemento de servizos que deben ser empregados e revisando a eficacia dos plans de intervención coas persoas implicadas co fin de adaptalos ás necesidades e circunstancias cambiantes. Considerar os deberes éticos da profesión relativos ao sistema cliente a respecto da confianza, a proximidade, a afectividade, as relacións igualitarias, o respecto á diversidade cultural, etc
A15	Traballar cos comportamentos que representan un risco para o sistema cliente identificando e avaliando as situacións e circunstancias que configuran o devandito comportamento e elaborando estratexias de modificación dos mesmos
A20	Preparar e participar nas reunións de toma de decisións co fin de defender mellor os intereses das persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B9	Resolución de problemas
B12	Traballo en equipo de carácter interdisciplinar
B14	Habilidades nas relacións interpersoais
B15	Recoñecemento e respecto á diversidade e á multiculturalidade
B17	Compromiso ético
B18	Aprendizaxe autónoma

Competencias de materia

Traballar e valorar de xeito conxunto con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades as súas necesidades, limitacións, dificultades, malestares e circunstancias	A1	
Analizar situacións sociais obxecto de intervención, planificar, desenvolver, executar, revisar e avaliar a práctica do traballo social con persoas, familias, grupos, organizacións, e comunidades e con outros profesionais	A2	
Traballar coas persoas para que sexan autosuficientes e con capacidade para manifestar as súas necesidades, desexos, puntos de vista e circunstancias	A3	
Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención	A9	
Preparar, producir, implementar e avaliar os plans de intervención co sistema cliente e os colegas profesionais negociando o fornecemento de servizos que deben ser empregados e revisando a eficacia dos plans de intervención coas persoas implicadas co fin de adaptalos ás necesidades e circunstancias cambiantes. Considerar os deberes éticos da profesión relativos ao sistema cliente a respecto da confianza, a proximidade, a afectividade, as relacións igualitarias, o respecto á diversidade cultural, etc	A12	
Traballar cos comportamentos que representan un risco para o sistema cliente identificando e avaliando as situacións e circunstancias que configuran o devandito comportamento e elaborando estratexias de modificación dos mesmos	A15	
Actuar preventivamente e na resolución das situacións de risco para a cidadanía, para si mesmo/a e para os colegas de profesión	A4	
Administrar e ser responsable, con supervisión e apoio, da propia práctica dentro da organización	A5	
Demostrar competencia profesional no exercicio do traballo social	A6	
Establecer relacións profesionais co fin de identificar a forma máis adecuada de intervención	A7	
Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para conseguir cambios, para promover o desenvolvemento dos mesmos e para mellorar as súas condicións de vida por medio da utilización dos métodos e modelos de Traballo Social, facendo un seguimento con regularidade dos cambios que se producen co fin de preparar a finalización da intervención	A11	
Preparar e participar nas reunións de toma de decisións co fin de defender mellor os intereses das persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades	A20	B1
Capacidade de organización e planificación		B2
Resolución de problemas		B2
Traballo en equipo de carácter interdisciplinar		B9
Habilidades nas relacións interpersoais		B12
Recoñecemento e respecto á diversidade e á multiculturalidade		B14
Aprendizaxe autónoma		B15
Compromiso ético		B18
		B17

Contidos

Tema

1. Bloque I. A incorporación social. Aspectos conceptuais.	1.1 Aspectos conceptuais sobre inclusión social, exclusión social e vulnerabilidade social. Factores e dimensións da exclusión social. Estratexias institucionais europeas, estatais e autonómicas fronte á exclusión social 1.2 O traballo social nos procesos de incorporación social: competencias, funcións, perfil profesional do/a traballador/a social neste ámbito.
2. Bloque II. Modelos de intervención e metodoloxías para a incorporación social	2.1 Políticas sociais fronte a exclusión social. 2.2 Modelos de intervención, métodos e estratexias para a inclusión e a reincorporación social. 2.3 Programas y recursos para a inclusión e a reincorporación social. Os itinerarios de inserción. As empresas de inserción social
3. Bloque III. Ámbitos de actuación para a inclusión e reincorporación social	3.1 Alcance e ámbitos de actuación para o desenvolvemento persoal e autonomía, a inclusión e a reincorporación social. 3.2 Intervención social con colectivos con dificultades de incorporación sociolaboral: desempregados, perceptores de rendas mínimas, discapacitados, drogodependentes, vítimas de violencia de xénero, persoas sen fogar, minorías étnicas, poboación extranxeira, etc.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	22.5	45	67.5
Traballos tutelados	2	3	5
Seminarios	5	7.5	12.5
Estudo de casos/análises de situacións	4	6	10
Presentacións/exposicións	3	4.5	7.5
Eventos docentes e/ou divulgativos	2	2	4

Traballos de aula	6.5	6.5	13
Outros	0.5	0	0.5
Probas de tipo test	2	20	22
Cartafol/dossier	1	7	8

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo.
Traballos tutelados	O alumnado elaborará de forma autónoma ou en grupo, un traballo sobre a temática da materia que será supervisado e tutelado polo/a profesor/a nos aspectos de búsqueda e recollida de información, lectura e bibliografía, redacción, presentación e exposición, etc.
Seminarios	Actividades de aula enfocadas ao traballo sobre un tema específico que permiten profundar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas
Estudo de casos/análises de situacións	Análise de situacións de casos reais coa finalidade de coñecerlos, interpretalos, diagnosticarlos e elaborar un plan de intervención basándose na metodoloxía específica da materia de estudo.
Presentacións/exposicións	Exposición pola parte do alumnado ante o grupo-clase do traballo realizado sobre a temática da materia así como, si fora o caso, doutros exercicios que se consideren de interese.
Eventos docentes e/ou divulgativos	Presentación por parte de profesionais externos que traballen no ámbito da incorporación social, das súas experiencias, funcións e competencias neste campo de traballo.
Traballos de aula	O/a estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do/a docente.
Outros	Organización de documentación e materiais. Xestións para a invitación de profesionais externos á Universidade. Imprevistos, etc.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	O/a docente, de forma individual ou en pequeno grupo, atenderá as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta actividade pode desenvolverse de forma presencial (directamente na aula ou nas horas de tutoría de despacho) ou de forma non presencial (a través do enderezo electrónico ou do campus virtual).

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Traballos tutelados	Valorarase o traballo realizado sobre a temática da materia, así como a súa presentación e defensa	20
Probas de tipo test	Exame teórico tipo test sobre os contidos da materia impartidos a través das clases maxistras e dos seminarios. Constará de 40 preguntas con tres alternativas de resposta das cales só unha é verdadeira. O sistema de corrección será de acertos menos erros/2, (A-E/2), estando o corte do aprobado en 20 respostas correctas.	40
Cartafol/dossier	O alumnado deberá presentar un caderno-dossier do traballo realizado, xa sexa persoal ou en grupo, referido ás actividades teórico-prácticas desenvolvidas dentro dos apartados do traballo na aula, estudo de casos e seminarios. Algúns destes traballos realizaranse de xeito individual na aula para a súa posterior cualificación dentro do proceso de avaliación continua.	40

Outros comentarios sobre a Avaliación

Modalidade de avaliación para estudantes presenciais con asistencia regular

A planificación deste proceso de ensinanza-aprendizaxe concíbese como unha avaliación continua e esixe a presenza do alumnado nas clases teóricas e nas actividades prácticas, en especial naquelas relacionadas coa adquisición de competencias relativas ao saber facer e ao saber ser/estar. Considéranse estudantes con asistencia regular os que acudan a un mínimo do 80% das clases teóricas, clases prácticas e titorizacións na aula. A asistencia medirase mediante listaxes de asistencia diarios. Se o estudante deixa de asistir á clase, sexa cal sexa a circunstancia (coa única excepción de enfermidade xustificada con certificado médico ou pasamento dun familia), terá que optar pola segunda modalidade de avaliación.

Para o alumnado desta modalidade de avaliación, realizarase un exame teórico final da materia. As actividades prácticas iranse presentando segundo os prazos que se determinen previamente na aula.

Modalidade de avaliación presencial para non asistentes con regularidade

Encádrase neste grupo o alumnado que opte por non asistir ás clases, tanto teóricas como prácticas, ou non poida, ou pretendendo ser estudante presencial teña máis do 20% de ausencias tanto na parte teórica como parte práctica,

Nesta modalidade, a avaliación e a superación da materia virá determinada polo exame final teórico-práctico (convocatoria oficial) e pola presentación do caderno-dosier de actividades teórico-prácticas, así como polo traballo de temática relacionada coa materia, que haberá que presentar na data de exame da convocatoria oficial.

A puntuación destas partes será do 60% para o exame teórico-práctico, o 20% para o caderno e o 20% para o traballo da materia.

A principios de curso, o/a docente entregarlle ao estudantado que opte por esta modalidade de avaliación un documento coas actividades do caderno-dosier que deberán presentar, así como as directrices para realizar o traballo da materia.

Estes/as estudantes están obrigados a contactar coa docente a principios de curso para comunicarlle a súa elección por esta modalidade de avaliación.

O alumnado desta modalidade poderá estudar a parte teórica da materia a través da bibliografía básica recomendada. En canto á parte práctica, esixiráselle ao alumnado que saiba dar resposta aos contidos conceptuais, actitudinais e procedementais desenvolvidos ao longo do curso e que pode adquirir a través de textos existentes na biblioteca e dos apuntamentos de clase.

Engadir que a superación da materia, tanto para estudantes presenciais con asistencia regular como para os non asistentes con regularidade , implica puntuar en cada un dos criterios de avaliación establecidos - como mínimo - o 50 % da puntuación indicada.

Convocatorias seguintes

As competencias non superadas, derivadas da totalidade e/ou de parte das probas/actividades obxecto de avaliación, poderán ser recuperadas na convocatoria de xullo.

Tanto para o alumnado da modalidade presencial asistente con regularidade como para o non asistente con regularidade, en caso de ter que concorrer á segunda convocatoria, gardaráselles as notas da parte teórica (exame) ou práctica (traballos tutelados, presentacións, caderno etc.) superadas.

Bibliografía. Fontes de información

Arriba Gonzalez de Durana, A., **El concepto de exclusión social en política social**, 2002,

Bueno Abad,J.R., **La inclusión y los procesos de intervención social. Rev. Acciones e investigaciones sociales. Rev. (16), 293-327**, 2002,

Cáritas, **VI Informe sobre las demandas atendidas a través de la red confederal de acogida y atención primaria. Año 2010**, 2011,

Caritas, **VII informe del observatorio de la realidad social. De la coyuntura a la estructura. Los efectos permanentes de la crisis**, 2012,

Estivill, J., **Las políticas sociales en la Unión Europea e los albores del nuevo milenio**,, 2001,

Frago, E, Jover, D., López,V.M. y Otros, **El empleo de los inempleables. Metodologías y recursos para la inserción laboral**, 1996,

Fundación Foessa, **Exclusión y desarrollo social. Análisis y perspectivas 2012**, 2012,

Garcia, C., **La inserción laboral de personas desempleadas: metodología de intervención. En Rubio M.J. e Monteros, S. (coord.) : La exclusión social. Teoría y práctica de la intervención,pp. 289-309**, 2002,

Gil Villa, F., **La exclusión social**, 2002,

Granados García-Tenorio, P. e Mudarra Sánchez, M.J., **Diagnóstico en Educación Social**, 2010,

Instituto Nacional de Estadística, **Encuesta Condiciones de Vida. Año 2011**, 2012,

Laparra,M. y Aguilar,M, **Tendencias de la exclusión y las políticas de integración en España. En J.F. Tezanos, Tendencias en desigualdad y exclusión social (pp. 187-228)**, 2001,

Laparra,M e Pérez Eransus,B., **El primer impacto de la crisis en la cohesión social en España**, 2010,

López Aranguren, L., **Las empresas de inserción en España: un recurso para la mejora de la empleabilidad. En Millán Calenti (Comp), Empresas de inserción (pp. 13-41)**, 2006,

Millán Calenti, J.C., **Exclusión social y políticas activas para la inclusión**, 2004,

Millán Calenti, J.C., **Políticas sociales, modelos de intervención y Estado de Bienestar**, 2005,

Niño Becerra, S., **El crash del 2010. Toda la verdad sobre la crisis**, 2010,

Pérez Eransus, B y Laparra,M., **Procesos de exclusión e itinerarios de inserción social**, 2007,

Rubio Martín, M.J. y Monteros Obelar, S., **La exclusión social: teoría y práctica de la intervención**, 2002,

Tortosa,J.M. (coord) e Martínez A., González, MJ.,Espinar, E., Laparra, D.,e Mateo, M.A., **Mujeres pobres**, 2002,

Recomendaciones

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Xénero, violencia e intervención social				
Materia	Xénero, violencia e intervención social			
Código	O05G220V01909			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	Vázquez Figueiredo, María José			
Profesorado	Fariña Rivera, Francisca Vázquez Figueiredo, María José			
Correo-e	figueiredo@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	(*)Esta materia pretende proporcionar, de forma xeral, unha aproximación psicosocial á violencia de xénero, abordando os determinantes epistemolóxicos, psicolóxicos, xurídicos e sociais desta problemática, así como as principais medidas de prevención, intervención e tratamento.			

Competencias de titulación

Código	
A1	Traballar e valorar de xeito conxunto con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades as súas necesidades, limitacións, dificultades, malestares e circunstancias
A2	Analizar situacións sociais obxecto de intervención, planificar, desenvolver, executar, revisar e avaliar a práctica do traballo social con persoas, familias, grupos, organizacións, e comunidades e con outros profesionais
A3	Traballar coas persoas para que sexan autosuficientes e con capacidade para manifestar as súas necesidades, desexos, puntos de vista e circunstancias
A6	Demostrar competencia profesional no exercicio do traballo social
A7	Establecer relacións profesionais co fin de identificar a forma máis adecuada de intervención
A8	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas achega das súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos, considerando a diversidade cultural -e polo tanto a especificidade das minorías étnicas, culturais, lingüísticas...-, a esixencia de promover a igualdade entre homes e mulleres, a necesidade de tender cara a unha sociedade ambientalmente sustentable e de defender os valores da paz
A9	Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención
A10	Responder a situacións de crise valorando a urxencia das situacións, planificando e desenvolvendo accións para facer fronte ás mesmas e revisando os seus resultados
A12	Preparar, producir, implementar e avaliar os plans de intervención co sistema cliente e os colegas profesionais negociando o fornecemento de servizos que deben ser empregados e revisando a eficacia dos plans de intervención coas persoas implicadas co fin de adaptalos ás necesidades e circunstancias cambiantes. Considerar os deberes éticos da profesión relativos ao sistema cliente a respecto da confianza, a proximidade, a afectividade, as relacións igualitarias, o respecto á diversidade cultural, etc
A18	Deseñar, implementar e avaliar proxectos de intervención social
A19	Defender as persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades e actuar no seu nome se a situación o requirir
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B3	Capacidade reflexiva
B4	Comunicación oral e escrita nas linguas nativas
B8	Capacidade de xestión da información
B9	Resolución de problemas
B10	Toma de decisións
B11	Traballo en e con equipos diversos
B12	Traballo en equipo de carácter interdisciplinar
B14	Habilidades nas relacións interpersoais
B15	Recoñecemento e respecto á diversidade e á multiculturalidade
B16	Razoamento crítico
B17	Compromiso ético
B18	Aprendizaxe autónoma
B19	Adaptación a novas situacións
B23	Motivación pola calidade
B24	Sensibilidade cara a temas medio ambientais, igualdade entre home e mulleres, cultura da paz, etc.

Competencias de materia		
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
1. Que o alumno/a sexa capaz de describir e implementar intervencións que posibiliten aos usuarios de servizos sociais (persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades) tomar decisións acordes ás súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos, tomando como máxima a resolución pacífica de conflitos e a promoción da equidade de xénero, así como o respecto cara diversidade cultural.	A1	B1
	A2	B2
	A3	B3
	A6	B4
	A7	B8
	A8	B9
	A9	B10
	A18	B11
	A19	B12
		B14
		B15
		B16
		B17
		B19
		B24
2. Ser capaz de describir e aplicar os protocolos de valoración do grao de risco (extremo, alto, medio, baixo) de emisión de condutas violentas, o protocolo de protección das vítimas de violencia, así como os programas de prevención de recaídas.	A1	B1
	A9	B2
	A10	B3
	A12	B4
	A19	B9
		B14
		B15
		B16
3. Ser capaz de describir, de forma xeral, as características básicas asociadas aos programas de intervención social, especialmente aos de violencia de xénero, sabendo a qué demandas deben responder nesa situación e cómo deben facelo.		B17
		B19
	A1	B1
	A2	B2
	A3	B3
	A9	B4
	A12	B9
		B10
		B11
		B12
		B14
		B16
		B17
		B18
		B19
		B23

Contidos

Tema	
TEMA 1.- TEORÍA DE XÉNERO	1.1. HISTORIA 1.2. DESENROLO CONCEPTUAL
TEMA 2.- MARCO TEÓRICO E CONCEPTUAL DA VIOLENCIA DE XÉNERO.	2.1.- LEXISLACIÓN NACIONAL E INTERNACIONAL 2.2.- TEORÍAS EXPLICATIVAS DA VIOLENCIA DE XÉNERO. 2.3.- FACTORES EXPLICATIVOS 2.3.1. INDIVIDUAIS 2.3.2. RELACIONACIONAIS 2.3.3. COMUNITARIOS 2.3.4. SOCIAIS
TEMA 3.- APROXIMACIÓN PSICOSOCIAL Á VIOLENCIA DE XÉNERO.	3.1.- TIPOLOXÍA DA VIOLENCIA DE XÉNERO 3.1.1.- VIOLENCIA FÍSICA 3.1.2.- VIOLENCIA SEXUAL 3.1.3.- VIOLENCIA PSICOLÓXICA 3.2.- INDICADORES DA VIOLENCIA DE XÉNERO. 3.2.1. INDICADORES EPIDEMIOLÓXICOS 3.2.2. INDICADORES XUDICIAIS 3.2.3. INDICADORES SOCIAIS
TEMA 4.- EFECTOS DA VIOLENCIA DE XÉNERO E FAMILIAR	4.1.-CONSECUENCIAS PARA A VÍCTIMA 4.2.-CONSECUENCIAS PARA O AGRESOR 4.3.-CONSECUENCIAS PARA O MENOR

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	2	4
Sesión maxistral	17	34	51
Seminarios	6	12	18
Titoría en grupo	7	0	7
Traballos de aula	10	20	30
Traballos tutelados	2	16	18
Probas de tipo test	1	1	2
Outras	5	15	20

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Efectúase unha introducción xeral á materia.
Sesión maxistral	Nas sesións maxistrais expóñense os contidos teóricos da materia. O profesorado proporcionará todo o material explicado na clase.
Seminarios	Debatiranse os capítulos de libro, artigos ou material audiovisual que aborden temas vinculados aos contidos da materia. O alumnado deberá entregar unhas conclusións sobre a sesión.
Titoría en grupo	As titorías empréganse para levar a cabo o seguimento dos traballos de grupo, e poder avaliar as aportacións de cada alumno/a.
Traballos de aula	Os estudantes responden a diversas cuestións que miden o grao de comprensión dos contidos abordados nas sesións.
Traballos tutelados	O alumno/a realizará de forma grupal un traballo sobre a temática que o profesor lle encomende.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	Para atender de forma persoal, ao alumno/a que o requira, adoptaránse dúas modalidades: 1) Presencial. Na aula, durante as sesións de titorías do grupo. No despacho do profesor no horario de titoría. 2) Non presencial. Os/as alumnos/as que non puideron asistir ás titorías presenciais poderán consultar ao profesor as dúbidas que teñan sobre os temas da materia por correo electrónico
Titoría en grupo	Para atender de forma persoal, ao alumno/a que o requira, adoptaránse dúas modalidades: 1) Presencial. Na aula, durante as sesións de titorías do grupo. No despacho do profesor no horario de titoría. 2) Non presencial. Os/as alumnos/as que non puideron asistir ás titorías presenciais poderán consultar ao profesor as dúbidas que teñan sobre os temas da materia por correo electrónico
Seminarios	Para atender de forma persoal, ao alumno/a que o requira, adoptaránse dúas modalidades: 1) Presencial. Na aula, durante as sesións de titorías do grupo. No despacho do profesor no horario de titoría. 2) Non presencial. Os/as alumnos/as que non puideron asistir ás titorías presenciais poderán consultar ao profesor as dúbidas que teñan sobre os temas da materia por correo electrónico

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Probas de tipo test	Nas clases maxistrais o alumnado, de forma periódica, contestará a unha proba tipo test; de forma que, se logra, sistematicamente, os coñecementos avaliados quedará exento do exame final. No caso de non adquirir os coñecementos básicos, os estudantes terán que facer unha proba final, tipo test, sobre o temario.	50
Outras	Seminarios. Serán sesións prácticas na aula. O/A alumno/a analizará diferentes materiais (artigos, capítulos de libro, probas de avaliación, programas de intervención, material audiovisual, entre outros) relacionados coas temáticas da materia. Suporá un 20% da nota. Traballos tutorizados. O alumnado realizará traballos, en grupo, sobre o material estudado nos seminarios, que serán supervisados polo profesor nas sesións de pequeno grupo. Suporá un 30% da calificación final.	50

Outros comentarios sobre a Avaliación

Darase unha resposta axustada ás necesidades concretas de cada alumno en particular, considerando a súa modalidade de matrícula ou posibilidade de asistencia.

Alumnos presenciales. Alumnos matriculados a tempo completo.

a) Exame.-Para avaliar a adquisición dos contidos da guía aplicaranse, de forma periódica, probas tipo test; a calificación obtida supón o 50% da nota final. Cabe significar que os contidos que se superen non teñen que ser avaliados, novamente, nas subseguintes probas. Estas vanse efectuar con antelación á data oficial, que establece a Facultade de Educación (ver, tableiro de anuncios e páxina Web da Facultade). Polo tanto, só terán que se presentar, a proba final, os/as alumnos/as que non superaron as probas que se foron realizando ao longo do cuatrimestre. As calificacións obtidas faranse publicas na plataforma FAITIC.

b) Traballos.-Para avaliar as competencias transversais e específicas da materia valórase a evolución e o nivel de profundización e calidade dos traballos, tanto presenciais como non presenciais, efectuados ao longo do cuatrimestre. A puntuación obtida suporá o 50% da nota final. A planificación dos traballos é progresiva e as entregas son periódicas. A descrición dos traballos, as datas de entrega e as calificacións quedarán expostas na plataforma FAITIC.

Alumnos non presenciais. Matriculados a tempo parcial

a) Exame.- Para avaliar a adquisición dos coñecementos da guía aplicaranse probas tipo test, a calificación obtida supón o 50% da nota final. A proba é a mesma que para alumnos presenciais. Cabe significar que os contidos que se superen non teñen que ser, novamente, avaliados nas subseguintes probas. Estas vanse efectuar con antelación á data oficial que establece a Facultade de Educación (ver, tableiro de anuncios e páxina Web da Facultade). De modo que, só terán que se presentar, a proba final, os alumnos que non superaron as probas que se foron realizando ao longo do cuatrimestre.

b) Traballos.-Para avaliar as competencias transversais e específicas da materia valórase a evolución e o nivel de profundización e calidade dos traballos non presenciais, efectuados ao longo do cuatrimestre. A puntuación obtida suporá o 50% da nota final. A entrega dos traballos lévase a cabo; con antelación á data do exame oficial. A descrición dos traballos, as datas de entrega e as notas quedarán expostas na plataforma FAITIC da Uvigo.

Segunda convocatoria, xullo.

Valoración da evolución do progreso alumnado na adquisición de competencias

O alumnado tanto presencial como non presencial só se ten que examinar dos contidos e destrezas que non chegou a superar na convocatoria de xuño, ao conservarse a calificación das competencias adquiridas. A calificación final é resultado do nivel de competencia conseguida, con relación aos obxectivos da materia, na convocatoria de xuño e xullo.

Bibliografía. Fontes de información

Fariña, F., Arce, R., y Buela-Casal, G, **Violencia de género. Tratado psicológico y legal**, Biblioteca Nueva,
Fariña, F. Arce, R., Seijo, D., y Novo, M., **Prevención e intervención en violencia de género y familiar**, Nino,
Rodríguez, J.; Bringas, C., Fariña, F., Arce, R. y Bernardo, A., **Psicología Jurídica y Victimología**, Ediciones de la Universidad de Oviedo.,

Bibliografía complementaria por tópicos da materia

□ Fundamentos da violencia de xénero

Arce, R., Fariña, F., Carballal, A., y Novo, M. (2009). Creación y validación de un protocolo de evaluación forense de las secuelas psicológicas de la violencia de género. *Psicothema*, 21(2), 241-247. ISSN: 0124-9915. Disponible en: <http://www.psicothema.es/psicothema.asp?ID=3621>

Arce, R., Fariña, F., y Novo, M. (2009). Contraste del desarrollo de la inteligencia emocional en penados por violencia de género, menores de reforma y adultos sin antecedentes. En F. Expósito y S. de la Peña (Eds.), *Psicología jurídica de la violencia y de la delincuencia: Actuaciones con víctimas y victimarios* (pp. 191-198). Murcia: Servicio de Publicaciones de la Universidad de Murcia. ISBN: 978-84-692-5506-3.

Arce, R., Fariña, F., y Novo, M. (2009). Estudio de la salud mental en penados en tercer grado. En F. Expósito y S. de la Peña (Eds.), *Psicología jurídica de la violencia y de la delincuencia: Actuaciones con víctimas y victimarios* (pp. 199-205). Murcia: Servicio de Publicaciones de la Universidad de Murcia. ISBN: 978-84-692-5506-3.

Arce, R., Fariña, F., y Vilariño, M. (2010). Contraste de la efectividad del CBCA en la evaluación de la credibilidad en casos de violencia de género. *Intervención Psicosocial*, 19(2), 109-119. ISSN: 1132-0559.

Carracedo, S., Fariña, F., y Seijo, D. (2010). Evaluación del estado psicoemocional en menores testigos de violencia de género. En R. González Cabanach, A. Valle Arias, R. Arce Fernández, y F. Fariña Rivera. (Eds.) *Psicología y Salud* (pp. 181-195). A Coruña: Psicoeduca. ISBN: 978-84-938674-1-6. Depósito Legal: C 4153-2010.

Fariña, F., Arce, R., y Novo, M. (2008). Estado clínico y tratamiento penitenciario en penados en tercer grado por violencia de género. En F. J. Rodríguez, C. Bringas, F. Fariña, R. Arce, y A. Bernardo (Eds.), *Psicología jurídica. Entorno judicial y delincuencia* (pp. 375-382). Oviedo: Ediciones de la Universidad de Oviedo. ISBN: 978-84-8317-707-5.

Fariña, F., Novo, M., y Seijo, D. (2010). Estudio de la opinión de los universitarios españoles sobre igualdad de género y custodia compartida. En F. Fariña, R. Arce, M. Novo, y D. Seijo (Coords.) Separación y divorcio: interferencias parentales (pp. 255-265). Santiago de Compostela: Nino.

▣ **Victimoloxía e violencia de xénero**

Arce, R., Carballal, A., Fariña, F., y Seijo D. (2004). Can mock battered women malingering psychological evidence in a recognition task? En A. Czerederecka, T. Jaskiewicz-Obydzinska, R. Roesch y J. Wójcikiewicz (Eds.), Forensic psychology and law. Facing the challenges of a changing world (pp. 327-336). Institute of Forensic Research Publishers. ISBN: 83-87425-17-8.

Arce, R., Fariña, F., y Fraga, A. (2000). Género y formación de juicios en un caso de violación. *Psicothema*, 12(4), 623-628. ISSN: 0124-9915.

Arce, R., Fariña, F., y Vivero, A. (2007). Estudio exploratorio de la efectividad de las técnicas de análisis de contenido de las declaraciones en casos de violencia de género. En C. Guillén y R. Guil (Coords.), *Psicología social: Un encuentro de perspectivas* (Vol. I, pp. 590-604). Cádiz: Asociación de Profesionales de la Psicología Social. ISBN: 978-84-608-0616-5.

Arce, R., y Fariña, F. (2007). Evaluación forense de la huella psíquica consecuencia de la violencia de género. En R. Arce, F. Fariña, E. Alfaro, C. Civera, y F. Tortosa. (Eds.), *Psicología Jurídica. Evaluación e intervención* (pp. 47-57). Valencia: Servicio de Publicaciones de la Diputació de València. ISBN: 84-7795-458-3.

Arce, R., y Fariña, F. (2007). La posible simulación de la víctima. Evaluación psicológico forense de la credibilidad y daño psíquico mediante el sistema de evaluación global. En P. Rivas y G.L. Barrios (Dirs.), *Violencia de género: Perspectiva multidisciplinar y práctica forense* (pp. 357-367). Navarra: Thomson Aranzadi. ISBN.: 978-84-8355-185-1.

Arce, R., y Fariña, F. (2009). Evaluación psicológica forense de la credibilidad y daño psíquico en casos de violencia de género mediante el Sistema de Evaluación Global. En F. Fariña, R. Arce, y G. Buela-Casal (Eds.), *Violencia de género. Tratado psicológico y legal* (pp. 147-168). Madrid: Biblioteca Nueva. ISBN: 978-84-9742-941-2.

Seijo, D., Fariña, F., y Arce, R. (2009). La violencia doméstica. Repercusiones en los hijos. En F. Fariña, R. Arce, y G. Buela-Casal (Eds.), *Violencia de género. Tratado psicológico y legal* (pp. 119-133). Madrid: Biblioteca Nueva. ISBN: 978-84-9742-941-2.

Vilariño, M., Fariña, F. y Arce, R. (2009). Discriminating real victims from feigners of psychological injury in gender violence: validating a protocol for forensic settings. *The European Journal of Psychology Applied to Legal Context*, 1 (2), 221-243.

▣ **Intervención en violencia de xénero**

Arce, R. y Fariña, F. (2007). Programa Galicia de reeducación psicosocial para maltratadores de género. En J. M. Sanmartín y J. M. Sabucedo (Eds.), *La violencia y sus contextos*. Barcelona, Ariel.

Arce, R., Fariña, F. (2006). Programa Galicia de reeducación para maltratadores de género. *Anuario de Psicología Jurídica*, 16, 41-64. ISSN: 0066-5126.

Arce, R., Fariña, F., Novo, M., y Seijo, D. (2011). Programa Galicia de reeducación de maltratadores de género: Un molde reeducativo de intervención en violencia de género. En J. M. Román, M. A. Carbonero, y J. D. Valdivieso (Comps.), *Educación, aprendizaje y desarrollo en una sociedad multicultural* (pp. 5799-5807). Madrid: Ediciones de la Asociación Nacional de Psicología y Educación. ISBN: 978-84-614-82-96-2.

Arce, R., Fariña, F., Novo, M., y Seijo, D. (2011). Programa Galicia de reeducación de maltratadores de género: Un modelo reeducativo de intervención en violencia de género. En J. M. Román, M. A. Carbonero, y J. D. Valdivieso (Comps.), *Educación, aprendizaje y desarrollo en una sociedad multicultural* (pp. 5799-5807). Madrid: Ediciones de la Asociación Nacional de Psicología y Educación. ISBN: 978-84-614-82-96-2.

Arce, R., Fariña, F., Vázquez, M. J., y Martín, J. J. (2011). Predicción del nivel de riesgo y medidas de gestión en maltratadores de género primarios. En F. Expósito, M. C. Herrera, G. Buela-Casal, M. Novo, y F. Fariña (Eds.), *Psicología Jurídica. Áreas de investigación* (pp. 209-229). Santiago de Compostela: Consellería de Presidencia, Xustiza e Administracións Públicas. I.S.B.N: 978-84-693-9269-0.

Arce, R., y Fariña F. (2010). Diseño e Implementación del Programa Galicia de Reeducción de Maltratadores: Una Respuesta Psicosocial a una Necesidad Social y Penitenciaria. *Intervención Psicosocial* [revista en la Internet]. 2010 Jul [citado 2012 Mayo 22]; 19(2): 153-166. Disponible en:

http://scielo.isciii.es/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S1132-05592010000200007&lng=es.

Arce, R., y Fariña, F. (2006). Programa de reeducación para maltratadores condenados por violencia de xénero na comunidade autónoma de Galicia. En M^a. Debén (Ed.), *O tratamento penal da violencia contras as mulleres. Da intensiva aplicación do principio de intervención mínima á introducción da perspectiva de xénero* (pp.23- 250). Santiago de Compostela: Xunta de Galicia.

Arce, R., y Fariña, F. (2007). Intervención psicosocial con maltratadores de género. En J. M. Sabucedo y J. M. Sanmartín. *Los escenarios de la violencia* (pp. 29-43). Barcelona: Ariel. ISBN: 978-84-344-7484-0.

Arce, R., y Fariña, F. (2009). Intervención con penados en libertad por violencia de género: El programa Galicia de

reeducación de maltratadores de género. En F. Fariña, R. Arce, y G. Buela-Casal (Eds.), Violencia de género. Tratado psicológico y legal (pp. 235-249). Madrid: Biblioteca Nueva. ISBN: 978-84-9742-941-2.

Fariña, F., Arce, R., y Seijo, D. (2009). Programa de ayuda a los hijos que han vivido violencia familiar. En F. Fariña, R. Arce, y G. Buela-Casal (Eds.), Violencia de género. Tratado psicológico y legal (pp. 251-265). Madrid: Biblioteca Nueva.

Fariña, F., Vázquez, Mª J., y Suárez, A. (2007). Una alternativa a la prisión para maltratadores de género: programa de reeducación. En J. Romay, Perspectivas y retrospectivas de la psicología social en los albores del siglo XXI (pp. 455-463). Madrid: Biblioteca Nueva. ISBN: 978-84-9742-777-7.

Fariña, F., Villar, R., y Suárez, A. (2004). Intervention avec des familles qui subissent une violence domestique: acquisition d'aptitudes basiques pour accepter et surmonter la separation conjugale chez des maltraité(e)s: une revision theorique. En R. Arce; F. Fariña, M. Novo, A., Egido; J. Ardoino, y G. Berger, (Eds.). La pensée critique en éducation (pp. 348-361). Santiago de Compostela, Universidad de Santiago de Compostela.

Novo, M., Fariña, F., Seijo, D., y Arce, R. (2012). Assessment of a community rehabilitation in convicted male intimate-partner violence offenders. International Journal of Clinical and Health Psychology, 12(2), 219-234. ISSN: 1697-2600.

Quinteiro, I., Fariña, F., y Arce, R. (2010, Octubre). Efectos del tratamiento en la psicopatología de penados por violencia de género del Programa Galicia. En R. González-Cabanach, A. Valle, R. Arce, y F. Fariña, F. (Eds.), Calidad de vida, bienestar y salud (p. 377). A Coruña: Psicoeduca. ISBN: ES-614-3441-1.

Outras conductas violentas: o acoso escolar.

Arce, R., Fariña, F. e Quintero, I. (2013). Evaluación forense de la simulación en casos de acoso escolar. Aula Abierta, 41(2), 67-74.

Novo, M., Fariña, F., Seijo, D. y Arce, R. (2013). Eficacia del MMPI-A en casos forenses de acoso escolar: simulación y daño psicológico. Psychosocial Intervention, 22, 33-40.

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Estrutura social/O05G220V01501

Outros comentarios

Recoméndase:

- 1.-Ler, con anterioridade á explicación do docente, o material do tema que se vai tratar na sesión maxistral; de selo caso, anotarase as dúbidas para resolverlas na sesión maxistral.
 - 2.-Ler, mínimo, dous artigos da bibliografía básica e complementaria, que recolle a presente guía docente.
 - 3.-Participar activamente nas clases maxistrais, plantexando cuestións sobre os temas tratados.
 - 4.-Plantexarlle ao profesor preguntas/consultas que se consideren necesarias para comprender os contidos explicados nas sesións maxistrais, así como os procedementos implicados no desenvolvemento dos traballos encomendados polo docente.
-

DATOS IDENTIFICATIVOS**Xeriatria para traballadores/as sociais**

Materia	Xeriatria para traballadores/as sociais			
Código	O05G220V01910			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	Vázquez Vázquez, Miguel Ángel			
Profesorado	Vázquez Vázquez, Miguel Ángel			
Correo-e	mvazquezv@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	(*)Esta materia facilita competencias en Trabajo Social geriátrico, facilitando técnicas, conocimiento y habilidades de manejo de los síndromes geriátricos y el apoyo a las necesidades propias del envejecimiento normal y patológico			

Competencias de titulación

Código	
A1	Traballar e valorar de xeito conxunto con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades as súas necesidades, limitacións, dificultades, malestares e circunstancias
A2	Analizar situacións sociais obxecto de intervención, planificar, desenvolver, executar, revisar e avaliar a práctica do traballo social con persoas, familias, grupos, organizacións, e comunidades e con outros profesionais
A3	Traballar coas persoas para que sexan autosuficientes e con capacidade para manifestar as súas necesidades, desexos, puntos de vista e circunstancias
A4	Actuar preventivamente e na resolución das situacións de risco para a cidadanía, para si mesmo/a e para os colegas de profesión
A5	Administrar e ser responsable, con supervisión e apoio, da propia práctica dentro da organización
A6	Demostrar competencia profesional no exercicio do traballo social
A7	Establecer relacións profesionais co fin de identificar a forma máis adecuada de intervención
A8	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas achega das súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos, considerando a diversidade cultural -e polo tanto a especificidade das minorías étnicas, culturais, lingüísticas...-, a esixencia de promover a igualdade entre homes e mulleres, a necesidade de tender cara a unha sociedade ambientalmente sustentable e de defender os valores da paz
A9	Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención
A10	Responder a situacións de crise valorando a urxencia das situacións, planificando e desenvolvendo accións para facer fronte ás mesmas e revisando os seus resultados
A11	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para conseguir cambios, para promover o desenvolvemento dos mesmos e para mellorar as súas condicións de vida por medio da utilización dos métodos e modelos de Traballo Social, facendo un seguimento con regularidade dos cambios que se producen co fin de preparar a finalización da intervención
A12	Preparar, producir, implementar e avaliar os plans de intervención co sistema cliente e os colegas profesionais negociando o fornecemento de servizos que deben ser empregados e revisando a eficacia dos plans de intervención coas persoas implicadas co fin de adaptalos ás necesidades e circunstancias cambiantes. Considerar os deberes éticos da profesión relativos ao sistema cliente a respecto da confianza, a proximidade, a afectividade, as relacións igualitarias, o respecto á diversidade cultural, etc
A13	Apoiar o desenvolvemento de redes para facer fronte ás necesidades e traballar a favor dos resultados planificados examinando coas persoas as redes de apoio ás que poidan acceder e desenvolver; en especial, no caso de mulleres (maltratadas, coidadoras habituais de persoas dependentes, enfermas mentais e con outras incapacidades...) e considerando as peculiaridades de Galicia en tanto que é un país con alta dispersión da poboación, agrupación territorial moi diferenciada entre o rural e os espazos urbanos, territorios abandonados e alto envellecemento da poboación (esixencia de maiores redes)
A14	Promover o crecemento, desenvolvemento e independencia das persoas identificando as oportunidades para formar e crear grupos, utilizando a programación e as dinámicas de grupos para o crecemento individual e o fortalecemento das habilidades de relación interpersoal; en especial con colectivos con diversidade multicultural (inmigración, emigración de retorno, minorías étnicas...) e coas mulleres, tendo en conta a súa marxinación historicamente condicionada no ámbito da participación social-cultural e nos órganos de decisión e poder (empowerment)
A18	Deseñar, implementar e avaliar proxectos de intervención social
A19	Defender as persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades e actuar no seu nome se a situación o requirir
A20	Preparar e participar nas reunións de toma de decisións co fin de defender mellor os intereses das persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades

A23	Administrar e ser responsable do seu propio traballo asignando prioridades, cumprindo coas obrigacións profesionais e avaliando a eficacia do propio programa de traballo
A24	Contribuír á administración de recursos e servizos colaborando cos procedementos implicados na súa obtención, supervisando a súa eficacia e asegurando a súa calidade
A25	Xestionar e presentar historias e informes sociais manténdooos completos, fieis, accesibles e actualizados como garantía na toma de decisións e valoracións profesionais; con especial precaución a respecto do dereito dos usuarios e das usuarias á confidencialidade, ao segredo profesional e á protección de datos
A26	Traballar de xeito eficaz dentro de sistemas, redes e equipos interdisciplinares e «multiorganizacionais» co propósito de colaborar no establecemento de fins, obxectivos e tempo de duración dos mesmos contribuíndo igualmente a abordar de xeito construtivo os posibles puntos de vista existentes
A27	Participar na administración e dirección de entidades de benestar social
A28	Investigar, analizar, avaliar e utilizar o coñecemento actual das mellores prácticas do Traballo Social para revisar e actualizar os propios coñecementos sobre os marcos de traballo
A29	Traballar dentro de estándares acordados para o exercicio do Traballo Social e asegurar o propio desenvolvemento profesional utilizando coñecementos e técnicas profesionais como medio para xustificar decisións, reflexionando criticamente sobre as mesmas e utilizando a supervisión como medio para mellorar e avaliar o exercicio profesional
A30	Xestionar conflitos, dilemas e problemas éticos complexos identificando os mesmos, deseñando estratexias de superación e reflexionando sobre os seus resultados
B2	Capacidade de organización e planificación
B8	Capacidade de xestión da información
B9	Resolución de problemas
B11	Traballo en e con equipos diversos
B12	Traballo en equipo de carácter interdisciplinar
B14	Habilidades nas relacións interpersoais
B17	Compromiso ético

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
2.2. Competencias académicas e profesionais	A1	B2
2.2.1. Competencias disciplinares (saber)	A2	B8
Definir, propoñer e avalia-los contextos de desenvolvemento profesional Sociosanitario en Xeriatria Social.	A3	B9
	A4	B11
	A5	B12
Promove-la definición dos ámbitos comunitarios e especializados da Intervención Profesional na Xerontoloxía, e o manexo das respostas precisas ante necesidades das persoas.	A6	B14
	A7	B17
	A8	
Aporta-los recursos e coñecementos para desenvolver Programas de Intervención Social para Persoas Maiores, Coidadores en Programas e Centros de Atención Xeriátrica.	A9	
	A10	
	A11	
2.2.2. Competencias instrumentais	A12	
Adestra-las técnicas e hábitos de traballo específico cara a prevención do avellentamento e a mellora da vida na vellez, coa práctica da Intervención Social e Sociosanitaria potenciando as capacidades físicas, psíquicas e sociais da Persoa Maior.	A13	
	A14	
Utilizar Guías e Técnicas de Avaliación das necesidades das persoas Maiores e de Valoración Social de Programas Individualizados de atención	A18	
	A19	
Manexar recursos de Comunicación eficaz con Maiores e Coidadores para a atención social en situación límite ou de crise.	A20	
	A23	
Avaliar as situacións de risco e as condutas de risco de Coidadores e persoas Maiores cón e sen dependencias.	A24	
	A25	
	A26	
	A27	
2.2.3. Competencias interpersoais (saber ser e saber estar)	A28	
Valorar a realidade e os mitos, estereotipos e limitacións sociais cara a vellez e respectar as crenzas e valores das persoas de idade.	A29	
	A30	
Aprender a respectar a individualidade e diversidade das persoas Maiores e reconocer as limitacións funcionais que forman parte do avellentamento.		
Conocer o que resulta normal no proceso de avellentamento e de enfermarse; e aínda na atención o morrer, para cada persoa e seus familiares.		

Contidos

Tema	
(*)Tema 1, Conceptos y Recursos basicos en geriatría y gerontología.	(*)1.1 Geriatria y Geriatria Social 1.2 Gerontología Social
1.A Recursos y Documentación técnica en la web.	1.3 Gerontofobia y otros conceptos
1.B Bases de datos y bibliotecas virtuales en geriatría	1.4 Manejo de recursos web y acceso a Bibliotecas virtuales especializadas en geriatría y gerontología.

(*)Tema 2 Demografía sociosanitaria geriátrica	(*)2.1 Personas mayores y necesidades en España 2.2 Recursos de atención sociosanitaria 2.3 Analisis de la situación en España y en Galicia
1. Xeriatria Social. Atención Social a Dependencia Xeriátrica .Demografía sociosanitaria	1. Xeriatria e Xerontoloxía. Conceptos. Mitos e estereotipos. Analise da situación sociosanitaria en España e en Galiza. Carteira de Servizos en xeriatria sociosanitaria.
(*)Tema 4 Fisiología geriátrica.	(*)4.1 El proceso fisiológico del envejecer. Envejecimiento normal 4.2 Organos y sistemas en geriatria
(*)Tema 5 Patología geriátrica. Manejo social de los Síndromes Geriátricos más prevalentes	(*)4.1 Envejecimiento patológico y enfermedad 4.2 Síndromes físicos en geriatria 4.3 Síndromes neurológicos y neurodegenerativos en geriatria social 4.3 Síndrome demencial senil y Enfermedad de Alzheimer 4.4 Síndrome de incontinencia e impactacion. 4.5 Síndrome de Inmovilidad 4.6 Síndrome de caídas 4.7 Síndrome de parkinson y parkinsonismos
(*)Tema 6 Atención en el final de la vida. Cuidados paliativos geriátricos.	(*)6.1 El procesos de morir. Dolor y vejez. 6.2 Atención social paliativa. Equipos de cuidados paliativos y el papel del trabajo social 6.3 Ultimas voluntades y bioética 6.4 Calidad de muerte
(*)Tema 7. Buenas prácticas en geriatria. Modelos de apoyo geriátrico	(*)7.1 Guías de buenas prácticas en geriatria social 7.2 Malos tratos geriátricos 7.3 Modelo ACP 7.4 Modelo de apoyo frenye a modelos de intervención en geriatria
(*)Tema 8. Ayudas Técnicas y NNTT en geriatria.	(*)8.1Centros y recursos de ayudas tecnicas 8.2 Clasificación de las AATT 8.3 Nuevas Tecnologías en Geriatria 8.4 Innovación en geriatria. Experiencias y recursos.
(*)Tema 9 Valoración geriátrica	(*)9.1 Estrategias de Valoración geriatria 9.2 Tecnicas y Herrameintas de valoración geriatria integral 9.3 Practica de trabajo de campo de valoración 9.4 Valoración de caso y rol
(*)Tema 10 Equipos transdisciplinares geriaticos. Comunicación en enfermedades y sindromes geriaticos.	(*)10.1 ETD en geriatria 10.2 Comunicación en sindromes neurodegenerativos y déficits sensoriales geriátricos

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introductorias	4	4	8
Sesión maxistral	15	15	30
Resolución de problemas e/ou exercicios	3	3	6
Traballos tutelados	5	45	50
Estudo de casos/análises de situacións	10	10	20
Estudos/actividades previos	4	4	8
Prácticas clínicas	4	4	8
Saídas de estudo/prácticas de campo	10	10	20

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Actividades introductorias	Facilitarase ó Alumnado: Documentación, manuais, Referencias Técnicas e Bibliografía específica de cada Bloque Temático, a modo de Notas Técnicas.
Sesión maxistral	Sesion interactiva con apoio audiovisual a modo de clase teorico-practica
Resolución de problemas e/ou exercicios	Raelizaranse propostas de caso practico e probas de coñecemento tipo test
Traballos tutelados	Mediante a plataforma Tema proporanse Traballos persoais individuais nos que o Alumnado resalizará a busca bibliografica e documental e fara posteriormente unha presentacion na clase a modo de resume para o debate e ampliación dos coñecementos aportados
Estudo de casos/análises de situacións	Proporanse casos reais para estudo de propostas de Intervencion ou apoio social
Estudos/actividades previos	O Alumnado fará unha revision documental sobre a situazon dos Maiores en España e en Galiza partindo de datos en soporte web

Prácticas clínicas	Faranse sesións de Avaliación Xeriátrica de casos
Saídas de estudo/prácticas de campo	Desñase unha saída Técnica de visita tutelada a Centros Xeriátricos e farase un Foro de debate sobre os contidos e valoracións persoais en cada caso.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	A atención personalizada farase en Tutorías e mediante mail. Realizarase en todos os casos dúas Tutorías como mínimo para cada Alumno, de seguemento e apoio.
Traballos tutelados	A atención personalizada farase en Tutorías e mediante mail. Realizarase en todos os casos dúas Tutorías como mínimo para cada Alumno, de seguemento e apoio.
Prácticas clínicas	A atención personalizada farase en Tutorías e mediante mail. Realizarase en todos os casos dúas Tutorías como mínimo para cada Alumno, de seguemento e apoio.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Sesión maxistral		15
	Proba de coñecementos adquiridos	
Resolución de problemas e/ou exercicios		10
	Valorase o proceso de resolución e os resultados	
Traballos tutelados		70
	Avaliase o traballo persoal do Alumnado segun dos criterios expostos para cada traballo	
Prácticas clínicas		5
	Avaliación do traballo do alumnado	

Outros comentarios sobre a Avaliación

O Alumnado NON asistente ten que relaizar os Traballos (30%) e unha proba de coñecemento tipo test (70%) sobre o Programa Oficial da materia.

Bibliografía. Fontes de información

Utilizarase Bibliografía preferentemente en soporte informático

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Saúde, dependencia e vulnerabilidade/O05G220V01405

DATOS IDENTIFICATIVOS**Traballo de Fin de Grao**

Materia	Traballo de Fin de Grao			
Código	005G220V01991			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	4	2c
Lingua de impartición				
Departamento				
Coordinador/a				
Profesorado				
Correo-e				
Web				
Descrición xeral	Elaboración dun traballo que signifique a iniciación á investigación dentro de calquera ámbito do Traballo Social			

Competencias de titulación

Código	
A1	Traballar e valorar de xeito conxunto con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades as súas necesidades, limitacións, dificultades, malestares e circunstancias
A2	Analizar situacións sociais obxecto de intervención, planificar, desenvolver, executar, revisar e avaliar a práctica do traballo social con persoas, familias, grupos, organizacións, e comunidades e con outros profesionais
A3	Traballar coas persoas para que sexan autosuficientes e con capacidade para manifestar as súas necesidades, desexos, puntos de vista e circunstancias
A4	Actuar preventivamente e na resolución das situacións de risco para a cidadanía, para si mesmo/a e para os colegas de profesión
A5	Administrar e ser responsable, con supervisión e apoio, da propia práctica dentro da organización
A6	Demostrar competencia profesional no exercicio do traballo social
A7	Establecer relacións profesionais co fin de identificar a forma máis adecuada de intervención
A8	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas achega das súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos, considerando a diversidade cultural -e polo tanto a especificidade das minorías étnicas, culturais, lingüísticas...-, a existencia de promover a igualdade entre homes e mulleres, a necesidade de tender cara a unha sociedade ambientalmente sustentable e de defender os valores da paz
A9	Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención
A10	Responder a situacións de crise valorando a urxencia das situacións, planificando e desenvolvendo accións para facer fronte ás mesmas e revisando os seus resultados
A11	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para conseguir cambios, para promover o desenvolvemento dos mesmos e para mellorar as súas condicións de vida por medio da utilización dos métodos e modelos de Traballo Social, facendo un seguimento con regularidade dos cambios que se producen co fin de preparar a finalización da intervención
A12	Preparar, producir, implementar e avaliar os plans de intervención co sistema cliente e os colegas profesionais negociando o fornecemento de servizos que deben ser empregados e revisando a eficacia dos plans de intervención coas persoas implicadas co fin de adaptalos ás necesidades e circunstancias cambiantes. Considerar os deberes éticos da profesión relativos ao sistema cliente a respecto da confianza, a proximidade, a afectividade, as relacións igualitarias, o respecto á diversidade cultural, etc
A13	Apoiar o desenvolvemento de redes para facer fronte ás necesidades e traballar a favor dos resultados planificados examinando coas persoas as redes de apoio ás que poidan acceder e desenvolver; en especial, no caso de mulleres (maltratadas, coidadoras habituais de persoas dependentes, enfermas mentais e con outras incapacidades...) e considerando as peculiaridades de Galicia en tanto que é un país con alta dispersión da poboación, agrupación territorial moi diferenciada entre o rural e os espazos urbanos, territorios abandonados e alto envellecemento da poboación (existencia de maiores redes)
A14	Promover o crecemento, desenvolvemento e independencia das persoas identificando as oportunidades para formar e crear grupos, utilizando a programación e as dinámicas de grupos para o crecemento individual e o fortalecemento das habilidades de relación interpersoal; en especial con colectivos con diversidade multicultural (inmigración, emigración de retorno, minorías étnicas...) e coas mulleres, tendo en conta a súa marxinación historicamente condicionada no ámbito da participación social-cultural e nos órganos de decisión e poder (empowerment)
A15	Traballar cos comportamentos que representan un risco para o sistema cliente identificando e avaliando as situacións e circunstancias que configuran o devandito comportamento e elaborando estratexias de modificación dos mesmos
A16	Analizar e sistematizar a información que proporciona o traballo cotián como soporte para revisar e mellorar as estratexias profesionais que deben dar resposta ás situacións sociais emerxentes
A17	Utilizar a mediación como estratexia de intervención destinada á resolución alternativa de conflitos
A18	Deseñar, implementar e avaliar proxectos de intervención social

A19	Defender as persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades e actuar no seu nome se a situación o requirir
A20	Preparar e participar nas reunións de toma de decisións co fin de defender mellor os intereses das persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades
A21	Establecer e actuar para a resolución de situacións de risco previa identificación e definición da natureza da mesma
A22	Establecer, minimizar e administrar o risco cara a un mesmo e os colegas a través da planificación, revisión e seguimento de accións para limitar o estrés e o risco
A23	Administrar e ser responsable do seu propio traballo asignando prioridades, cumprindo coas obrigacións profesionais e avaliando a eficacia do propio programa de traballo
A24	Contribuír á administración de recursos e servizos colaborando cos procedementos implicados na súa obtención, supervisando a súa eficacia e asegurando a súa calidade
A25	Xestionar e presentar historias e informes sociais manténdooos completos, fieis, accesibles e actualizados como garantía na toma de decisións e valoracións profesionais; con especial precaución a respecto do dereito dos usuarios e das usuarias á confidencialidade, ao segredo profesional e á protección de datos
A26	Traballar de xeito eficaz dentro de sistemas, redes e equipos interdisciplinares e «multiorganizacionais» co propósito de colaborar no establecemento de fins, obxectivos e tempo de duración dos mesmos contribuíndo igualmente a abordar de xeito construtivo os posibles puntos de vista existentes
A27	Participar na administración e dirección de entidades de benestar social
A28	Investigar, analizar, avaliar e utilizar o coñecemento actual das mellores prácticas do Traballo Social para revisar e actualizar os propios coñecementos sobre os marcos de traballo
A30	Xestionar conflitos, dilemas e problemas éticos complexos identificando os mesmos, deseñando estratexias de superación e reflexionando sobre os seus resultados
A31	Contribuír á promoción das mellores prácticas do Traballo Social participando no desenvolvemento e análise das políticas que se implementan
A32	
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B3	Capacidade reflexiva
B4	Comunicación oral e escrita nas linguas nativas
B5	Coñecemento da lingua estranxeira
B6	Coñecemento da cultura propia da comunidade
B7	Aprendizaxe e dominio de novas tecnoloxías
B8	Capacidade de xestión da información
B9	Resolución de problemas
B10	Toma de decisións
B11	Traballo en e con equipos diversos
B12	Traballo en equipo de carácter interdisciplinar
B13	Traballo nun contexto internacional
B14	Habilidades nas relacións interpersoais
B15	Recoñecemento e respecto á diversidade e á multiculturalidade
B16	Razoamento crítico
B18	Aprendizaxe autónoma
B19	Adaptación a novas situacións
B20	Creatividade
B21	Liderado
B22	Iniciativa e espírito emprendedor
B23	Motivación pola calidade
B24	Sensibilidade cara a temas medio ambientais, igualdade entre home e mulleres, cultura da paz, etc.

Competencias de materia

Resultados previstos na materia

Resultados de Formación e Aprendizaxe

(*)(*)

A1	B1
A2	B2
A3	B3
A4	B4
A5	B5
A6	B6
A7	B7
A8	B8
A9	B9
A10	B10
A11	B11
A12	B12
A13	B13
A14	B14
A15	B15
A16	B16
A17	B18
A18	B19
A19	B20
A20	B21
A21	B22
A22	B23
A23	B24
A24	
A25	
A26	
A27	
A28	
A30	
A31	
A32	

Contidos

Tema

(*)El Trabajo de Fin de Grado (TFG) podrá derivar (*)No hay de las actividades desarrolladas en el Prácticum.

En todo caso, con él se deberá demostrar la capacidad para la elaboración de un informe o proyecto de intervención, la capacidad para su exposición y defensa en público.

Por tanto, el contenido del TFG podrá ser: informe de una investigación social; diseño de un proyecto de intervención social; o sistematización de una experiencia de intervención profesional de Trabajo Social.

Los TFG se realizarán en torno a aspectos, ámbitos y colectivos objeto de intervención en Trabajo Social, así como cualquier otra línea temática que se había podido acordar en su momento.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballos tutelados	0	130	130
Presentacións/exposicións	0	15	15
Actividades introdutorias	5	0	5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

Descrición

Traballos tutelados	O estudante, de maneira individual, elabora un documento sobre unha temática da materia previamente consensuado co/a seu/súa titor/a. Trátase dunha actividade autónoma do/a estudante (asesorado/a polo/a titor/a) que inclúe a procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, análise de información e/ou de datos (no seu caso), redacción e elaboración dun documento final que logo presenta ante un tribunal
Presentacións/exposicións	Exposición por parte do alumnado ante o tribunal nomeado ao efecto do documento elaborado, seguindo as instrucións previamente comunicadas (tempo, procedemento, etc).
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas á toma de contacto entre titor/a e alumno/a para deseñar e planificar o proceso que leve á realización do TFG.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	Cada estudante acordará co (a seu/súa titor/a, plo menos: + o tema do TFG e o esquema xeral do mesmo. + a metodoloxía de traballo, recollida e análise de información e de datos (de ser o caso). + as datas nas que deberá estar rematado cada un dos procesos fundamentais (ex. busca de información, revisión teórica, recollida de datos, etc). Ademais, recoméndase que, coa periodicidade acordada, se manteñan intercambios de información sobre a evolución do TFG. As comunicacións poderan realizarse en persona e/ou coa axudsa das novas tectoloxías.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Traballos tutelados	O estudante, de maneira individual, elabora un documento sobre unha temática da materia previamente consensuado co/a seu/súa titor/a. Trátase dunha actividade autónoma do/a estudante (asesorado/a polo/a titor/a) que inclúe a procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, análise de información e/ou de datos (no seu caso), redacción e elaboración dun documento final que logo presenta ante un tribunal	60
Presentacións/exposicións	Exposición por parte do alumnado ante o tribunal nomeado ao efecto do documento elaborado, seguindo as instrucións previamente comunicadas (tempo, procedemento, etc).	40

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para que a nota do TFG se lle incorpore ao Expediente do/a estudante, deberá ter superadas tódalas materias do Gra.

Bibliografía. Fontes de información

Cada Titor/a proporcionaralle ao/á estudante información adicional sobre outras fontes relevantes para a realización do TFG, según a temática abordada en cada caso.

Recomendacións

Outros comentarios

Para levar a bon término con éxito a realización do TFG, recoméndase:

- + Establecer os contactos co/a titor/a canto antes, para realizar a programación do TFG con tempo suficiente.
- + Formularse metas (cada estudante para sí mesmo/a) referidas a datas límite para cada un dos pasos do proceso.
- + Intentar cumprir os prazos auto-establecidos.
- + Manter unha comunicación fluida co/a titor/a e seguir as súas indicacións.